Ἀριθ. 435 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Θ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΖ'

Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.— Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39.

29 Ἀπριλίου 1884

Ο ΑΚΡΟΒΟΛΙΣΤΗΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ ΕΔΜΟΝΔΟΥ ΑΜΠΟΥ

(Συνέχεια, ἴδ. προηγ. φύλλον)

Β'.

Ἠξεύρετε ὅλοι, ἢ σχεδὸν ὅλοι, τί πρᾶγμα εἶναι νυκτερινὴ πορεία εἰς τόπον ἄγνωστον. Οὔτε εὐχάριστον εἶναι, οὔτε τερπνόν. Τὸ ἀπόσπασμα ἐκτυλίσσεται ὡς μαυρωπὴ ταινία ἐπὶ μαύρου ἐδάφους. Τὰ ὡραῖα χρώματα τῶν στολῶν σβύνονται, ὅλος δὲ ὁ χαρωπὸς θόρυβος τοῦ πολέμου ἀντικαθίσταται ὑπὸ ψιθυριζούσης σιγῆς, ἀναμέσον τῆς ὁποίας διακρίνεται ὁ βηματισμὸς τῶν ἀνδρῶν καὶ ἡ ὑπόκωφος ἀντήχησις τοῦ ὁπλισμοῦ. Τὸ κατακύλισμα μιᾶς πέτρας ἢ τὸ σκόνταμμα ἑνὸς ποδὸς εἶναι τὰ μόνα ἐπεισόδια τῆς ὁδοιπορίας, οἱ δὲ πορευόμενοι ὁμοιάζουσι μᾶλλον πρὸς καλογήρους ἐν λιτανείᾳ παρὰ πρὸς ἥρωας ἐν ἐκστρατείᾳ. Καὶ ἐὰν ἡ ἰδέα τοῦ θανάτου ἤθελεν ἐμφιλοχωρήσει εἰς τὴν κεφαλήν τινος ἐκ τῶν ὁδευόντων, τὴν ἀντιμετωπίζει τῷ ὄντι ὡς καλόγηρος. Ἀνέγνωσα, δὲν ἠξεύρω ποῦ, ὅτι ἐὰν αἱ μάχαι συνεκροτοῦντο τὰ μεσάνυκτα, σπανιώτεροι θὰ ἦσαν οἱ γενναῖοι. Εἶναι δὲ ἀληθές, ὄχι διότι ἡ ματαιότης εἶναι τὸ ἐλατήριον τῆς γενναιότητος, ἀλλὰ διότι τότε μόνον ὁ ἄνθρωπος εἶναι πλήρης καὶ τέλειος, ὅταν εὑρίσκηται ἐν τῇ κατοχῇ ὅλων αὐτοῦ τῶν αἰσθήσεων. Δὲν ἀρκεῖ μόνη ἡ ἠθικὴ δύναμις. Διὰ νὰ πορευθῇ τις ἀφόβως πρὸς τὸν κίνδυνον, χρειάζονται πολλὰ πράγματα· ὅταν δὲ εἶναί τις ἐν πλήρει ζωῇ, τότε μάλιστα εἶναι ἄριστα διατεθειμένος νὰ θυσιάσῃ τὴν ζωήν του. Ἐν τῷ λαμπρῷ φωτί, λοιπόν, ἐν καιρῷ ἡμέρας, ἀτενίζομεν ἀφόβως πρὸς τὰ φονικώτατα τῶν ὅπλων.

Ἦτο δὲ τότε ἡ ἑνδεκάτη ὥρα τῆς νυκτός, ἡ σελήνη εἶχε δύσει, καθ' ἣν ὥραν κοιμῶνται αἱ ὄρνιθες, τὰ δὲ ἄστρα δὲν ἐχρησίμευον παρὰ διὰ νὰ καταστήσωσιν αἰσθητότερον τὸν βαθὺν ζόφον τῆς νυκτός. Μὲ κατέλαβον λοιπὸν καὶ ἐμὲ αἱ σκοτειναὶ ἰδέαι τοῦ ἀκροβολιστοῦ. Εἰς τὰ ὄρη ἐκεῖνα τὰ ἀόρατα, πρὸς τὰ ὁποῖα μᾶς ἔφερεν ἐγγύτερον ἕκαστον βῆμα, τὸ ὁποῖον ἐκάμνομεν, ὑπῆρχον ὅπλα γεμᾶτα, ἠδύνατο δέ τις νὰ στοιχηματίσῃ ὅτι τὸ ἀπόσπασμά μας δὲν θὰ ἐπανήρχετο ἐκεῖθεν πλῆρες. Εἰς ποῖον θὰ ἔπιπτεν ὁ κακὸς κλῆρος; Εἰς τὸν Λεοπόλδον; Εἰς ἐμέ; Καὶ εἰς τοὺς δύο; Οἱ ἔχοντες πίστιν εἶναι εὐτυχέστεροι τῶν ἄλλων, νομίζουσιν ὅτι μία προσευχὴ δύναται νὰ ἀπομακρύνῃ ἀπ' αὐτῶν τὴν φονικὴν σφαῖραν, ἀλλὰ τὸ γυμνάσιον μᾶς ἀφαιρεῖ ὀλίγον τὸ στοιχεῖον ἐκεῖνο τῆς παρηγορίας.

Δὲν ἠμπορῶ βεβαίως νὰ εἴπω ὅτι φόβος μὲ κατέλαβε, διότι ἡ συμπλοκὴ ἐκείνη ἔμελλε νὰ εἶναι ἡ ἑνάτη, εἰς ἣν θὰ παρευρισκόμην, ἀλλ' ὅμως εἶχα ἀρχίσει νὰ συλλογίζωμαι χίλια παλαιὰ καὶ προσφιλῆ πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἤμην βέβαιος ἂν θὰ ἐπανέβλεπον πλέον. Ἐφανταζόμην τὴν γρηᾶν μου μὲ τὰ ἀσημένιά της ὑαλιά, μὲ τὴν κάλτσαν της εἰς τὰς χεῖρας, ἀκουμβισμένην εἰς τὸ παράθυρον· τὸ σπιτάκι μου τὸ πατρικὸν χρωματισμένον κόκκινον μὲ τὴν χρονολογίαν 1640 εἰς τὸ μέτωπον καὶ τὸ ξενοδοχεῖον τῶν Τριῶν Μάγων, ἀπέναντι, καὶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὴν ὡραίαν αἴθουσαν τοῦ δημαρχείου καὶ τὰ πηγάδια τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος καὶ τὸν φαρμακοποιὸν τῆς πλατείας, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν κόρην τὴν τόσον εὔμορφην καὶ τὰ ἐρμάρια τὰ τόσον ὡραῖα. Ἐπανεῖδον διὰ τῆς φαντασίας μας τὸ ἀμπέλι μας καὶ τὸν τρυγητὸν τοῦ 58, εἰς τὸν ὁποῖον ἔλαβον καὶ ἐγὼ μέρος διὰ τελευταίαν φορὰν μὲ τὴν Γραῖτχεν, δηλαδὴ τὴν Μαργαρίταν Μῶζερ, τὴν ἐξαδέλφην μου. Καὶ τόσα πολλὰ τέλος πάντων ἦσαν ὅσα ἐπανήρχοντο εἰς τὴν μνήμην μου, ὥστε ἠσθάνθην τὸν ἑαυτόν μου ὡς ἀπεκτηνωμένον καὶ τὴν καρδίαν μου ὡς ἀνακατωμένην. Θὰ ἔδιδα δὲν ἠξεύρω τί, νὰ ἤκουα αἴφνης τὸν τουφεκισμὸν τῶν Ἀράβων· τότε ἠξεύρει πλέον τις τί θὰ κάμῃ καὶ δὲν ἔχει καιρὸν διὰ σκέψεις καὶ διὰ στενοχωρίας.

Τὰ μεσάνυκτα ὁ στρατηγὸς ἐπρόσταξεν ἡμισείας ὥρας ἀνάπαυσιν .... Ἀνεζήτησα τὸν Λεοπόλδον, τὸν εὗρον δὲ εἰς ὄχι μεγάλην ἀπόστασιν ἀπ' ἐμοῦ. Ὁ στρατιώτης του τῷ ἔχυνεν ὕδωρ κατὰ κεφαλῆς.

« Γιὰ δές, τῷ λέγω, κάμνει τὴν τοαλέτταν του διὰ νὰ φανῇ ὡραῖος ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ! »

Ἀλλ' ἐκεῖνος ῥωθωνίζων ὡς νησσάριον μοὶ ἀπεκρίθη:

« Καθόλου! Δὲν κάμνω τοαλέτταν, ἀλλὰ θεραπεύομαι. Ἐκεῖνο τὸ διαβολόκρασόν σου μοῦ

ἔφερε μίαν φοβερὰν ἡμικρανίαν· νομίζω ὅτι μοῦ σπάνει τὴν κεφαλήν, ἐπειδὴ δὲ μετ' ὀλίγον πρέπει νὰ ἔχωμεν ἀνοικτὸ τὸ 'μάτι . . . . . .»

Ἐκεῖνο τὸ καψοσυμπόσιον ἐγὼ τὸ εἶχα ὄχι μόνον χωνεύσει, ἀλλὰ καὶ λησμονήσει· μοὶ ἐφαίνετο ὅτι εἶχον παρέλθει ἔκτοτε ἓξ μῆνες, μόνον δὲ τρεῖς ὧραι εἶχον περάσει. Καὶ ἠσθάνθην τύψεις συνειδήσεως, διότι ἔγεινα ἀφορμὴ νὰ πάθῃ ὁ ἀθῶος ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος δὲν ἦτο ὡς πρὸς τὸ πίνειν τῆς αὐτῆς δυνάμεως μὲ ἡμᾶς τοὺς ἄλλους. Ἂν εἰς τὴν συμπλοκὴν ἤθελε πάθει τίποτε ἐξ αἰτίας μου! Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τὸ νίψιμον ἐκεῖνο τὸν ὠφέλησε.

Περὶ τὰς δύο εὑρισκόμεθα εἰς τὰς κλιτύας τοῦ Αὐρασίου. Ἀπέναντί μας ἐξετείνετο φάραγξ ὠχυρωμένη ἀπὸ πέντε ἢ ἓξ ὄγκους ῥωμαϊκῶν κτισμάτων. Ὁ στρατηγός, ὅστις, ὅπως τόσοι ἄλλοι, κάμνει τὸν ἀρχαιολόγον, εἶχε καὶ ἄλλοτε ἐπισκεφθῆ τὰ ἐρείπια ἐκεῖνα, ἀλλὰ δὲν ἤξευρεν ἐὰν ἀπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους διεκρίνοντο τὰ χωρία τῶν Βένι-Ὑάλα. Καταλαμβάνετε; Τὸ ζήτημα ἦτο νὰ μάθωμεν ὅσον τάχιστα ἂν μᾶς περιέμενεν ὁ ἐχθρός, ἂν εἶχε 'πάρῃ τὰ μέτρα του, ἂν ὑπῆρχον πυρὰ ἀνημμένα. Ἄραψ τις ὁδηγὸς δεικνύων μὲ τὸν δάκτυλον κορυφὴν ἐντελῶς πρὸς ἡμᾶς ἀόρατον, μᾶς ἔλεγεν ὅτι ἐκεῖ εἶναι τὰ χωρία καὶ ὅτι οἱ ἄνθρωποι κοιμῶνται, εἰς δὲ σπαχῆς τῶν Βένι-Ὑακοὺβ ἔκαμνε τοὺς μεγαλητέρους ὅρκους ὅτι τὰ χωρία ἔκειντο ὄπισθεν τῶν δύο λόφων καὶ ὅτι μόλις μετὰ μιᾶς ὥρας δρόμον θὰ ἠδυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν ἂν ἦσαν τὰ πυρὰ ἀνημμένα ἢ ὄχι.

Πρὸς περισσοτέραν ἀσφάλειαν, ὁ στρατηγὸς ἐπρόσταξε καὶ πάλιν ἀνάπαυσιν. Ποῦ αἱ ὁδοιπορίαι τῆς Εὐρώπης διὰ σιδηροδρόμου! Ἐδῶ αἱ βραδύτητες εἶναι ἀναπόφευκτοι· ὅθεν ἐπιτρέψατε αὐτὰς καὶ εἰς τὴν διήγησίν μου. Καὶ πάλιν ἐπ' ὤμου τὰ ὅπλα καὶ εἰς τὰς δύο καὶ ἡμίσειαν ἐμπρός! Ἐβαδίζομεν πρὸς τὸ ἄγνωστον.

Εἰς τὸ βάθος τῆς χαράδρας ῥέει ὁρμητικὸς χείμαρρος· ἀκολουθοῦμεν αὐτόν, δηλαδὴ ἀναβαίνομεν βραδέως ἀτραπόν, ἣν εἶχον χαράξει αἱ ἡμίονοι τῶν Ἀράβων. Καθ' ἑκάστην στιγμὴν ἀναγκαζόμεθα νὰ μεταπηδῶμεν ἀπὸ τῆς μιᾶς ὄχθης εἰς τὴν ἄλλην· ἡ ὁδὸς ἀποτελεῖ συχνὰς διασταυρώσεις. Βρέχονται οἱ πόδες μου, ὀλισθαίνομεν, πάλιν ἐγειρόμεθα, ἀλλ' οὐδεὶς σταματᾷ. Ἡ μάστιξ ἐλαύνει τὰ ὑποζύγια, τὸ καθῆκον τοὺς ἄνδρας καὶ προχωροῦμεν μὲ κλειστὸν τὸ στόμα ἐπὶ ὥραν ὁλόκληρον. Πάφ! ἀστραπὴ φεγγοβολεῖ πρὸς τὰ δεξιά, ἀκούεται ἦχος καὶ ἀποκρίνεται πρὸς αὐτὸν κραυγὴ φοβερά. Εἶναι ὁ ἀκροβολιστὴς τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς, ὁ ὁποῖος πρὸ ὀλίγου ἔλουε τὸν Λεοπόλδον. Ὁ ὑψηλὸς αἰθίοψ τραυματισθεὶς δεινῶς κατὰ τὸν ὦμον, ὠρύεται καὶ νομίζεις ὅτι χίλιοι θῶες ὠρύονται. Ὁ στρατηγὸς σπεύδει πρὸς τὸν τραυματίαν, ἐγὼ δὲ ἀκολουθῶ τὸν στρατηγόν, ἐν ᾧ εἴκοσιν ἄνδρες μὲ τὴν λόγχην προτεταμένην ἐρευνῶσιν εἰς τὰ πέριξ χαμόκλαδα. Τίποτε ὅμως! οὐδὲ εἰς Ἄραψ ἀνεκαλύφθη, ὅπως συνήθως συμβαίνει. Ἀντὶ τούτου ὅμως διακρίνει αἴφνης εἷς ἐκ τῶν στρατιωτῶν καὶ μᾶς δεικνύει εἰς τὸν ὁρίζοντα τρία χωρία φωταγωγημένα ὡς διὰ χορόν. Ὁ ἐχθρὸς εἶχε λάβει τὰ μέτρα του, ἡμεῖς ἤμεθα ἠπατημένοι.

«Ἄλτ! φωνάζει ὁ στρατηγός. Παιδιά μου, δὲν εἶναι πλέον ἀνάγκη νὰ κρυπτώμεθα, ὁ ἐχθρὸς μᾶς περιμένει· ἂς φροντίσωμεν νὰ φθάσωμεν ἐκεῖ ὅλοι καὶ εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν καλλιτέραν κατάστασιν.» Εὐθὺς δὲ διατάσσει νὰ περικυκλώσωμεν τοὺς βράχους, ὅπου ἤμεθα, ἀραιώνει ἕνα λόχον ἀκροβολιστῶν ἀνὰ τρεῖς, ἵνα μὴ καταληφθῶμεν αἴφνης, καὶ λέγει εἰς τὸ λοιπὸν τοῦ στρατεύματος· «Ἀναπαυθῆτε, ζεσταθῆτε, κάμετε καφέν, καπνίσατε, κοιμηθῆτε ἂν θέλετε, ἀλλ' ὅλοι νὰ εἶναι ἕτοιμοι εἰς τὰς ἑπτὰ τὸ πρωΐ!» Γενναῖος ἄνθρωπος ὁ στρατηγὸς καὶ ἀτρόμητος εἰς τὸ πῦρ! Εἰς τοὺς προβιβασμοὺς τοῦ 65 παρηγκωνίσθη χάριν ἄλλων νεωτέρων, ἀλλ' ὄχι τόσον ἱκανῶν.

Ἐτελείωσα τὴν ἐπιθεώρησιν, διὰ νὰ ἴδω, ἂν ἐξετελέσθησαν ἀκριβῶς αἱ διαταγαί, ἔδωκα λόγον εἰς τὸν γηραιὸν ἀρχηγόν, ἐβούτησα τὸ ἡμισυ ἑνὸς παξιμαδίου εἰς τὸν καφέν μου, εἶχε δὲ τότε παρέλθει ἡ ἕκτη ὥρα, ἔφεγγε πλέον. Ἐπανεῖδον τὸν τραυματίαν, ὅστις ἐγογγυζεν ἀκόμη ἂν καὶ ὁ ἰατρὸς Μαρκοὺ τὸν εἶχε περιποιηθῆ εἰς τὴν ἐντέλειαν. Τὸν ἐτοποθέτησα ἐπὶ ἑνὸς φορείου καὶ τὸν ἔστειλα ὀπίσω εἰς τὴν Βίσκραν, συνοδευόμενον ἀπὸ τρεῖς πυρέσσοντας καὶ ἕνα ἡμίονον, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀφήσει ἐν μέρει τὸ τομάρι του εἰς τὴν χαράδραν. Καλὸν ταξείδι!

Μόλις ἐτελείωσα καὶ αὐτὴν τὴν ἐργασίαν βλέπω τὸν Λεοπόλδον σπεύδοντα δρομαίως πρὸς ἐμέ! Ἤθελε νὰ ἀποχαιρετίσῃ τὸν Βὲλ-Χατζῆν του καὶ νὰ τῷ δώσῃ καὶ ὀλίγα χρήματα. Ὁ νεανίας μοὶ ἐφάνη ὅτι εἶχεν ἐντελῶς ἀναλάβει· Ὁ ὕπνος ἄρα ἢ ὁ καφὲς τὸν εἶχε κάμει καλά; Ποτέ μου δὲν εἶχον ἴδη στρατιώτην θαυμασιώτερον καὶ μᾶλλον ἕτοιμον νὰ ῥιφθῇ εἰς τὸν κίνδυνον. Ἐβάδιζεν εὐσταλῶς, ἔλαμπον οἱ ὀφθαλμοί του καὶ οἱ ῥώθωνές του ἔπαλλον.

«Λοιπόν, τῷ λέγω, καὶ ἡ ἡμικρανία;

— Πάγει 'ς τὸν διάβολον! Ἐπὶ ζωῆς μου δὲν ἠσθάνθην τὸν ἑαυτόν μου τόσον καλά.

— Μοῦ ἐνθυμίζεις, φίλτατε, ἕνα παλαιὸν στρατιώτην, ὁ ὁποῖος ἐθεράπευεν ὅλας τὰς ἀσθενείας, μὲ τί νομίζεις;

— Μὲ τὴν πυρίτιδα.

— Τὸ ἐμάντευσες!

— Εἶναι ἡ καλλιτέρα θεραπεία καὶ θὰ τὴν συμβουλεύσω εἰς ὅλας τὰς ἀσθενεῖς καρδίας. Ἡ ποίησις δὲν θεραπεύει σὲ δεσμεύει πρὸς τὰ δεινά σου, εἶναι συνθηκολόγησις μὲ τὸν πόνον, εἶναι κλίνη ῥόδων, ἐπὶ τῆς ὁποίας κατακλίνεται ὁ πάσχων καὶ λέγει πρὸς τοὺς ἄλλους. Πονέσατέ με! Ἡ προσευχὴ λέγουσιν ὅτι ἔχει ἀλάνθαστον ἀποτέλεσμα, ἀλλὰ διὰ νὰ προσευχηθῇ τις πρέπει νὰ πιστεύῃ καὶ ἡ πίστις του νὰ εἶναι πλήρης καὶ τελεία, ὄχι ἀτελὴς καὶ ἀμφίβολος ὅπως ἡ πίστις τῆς ἡμετέρας γενεᾶς τῆς δισταζούσης καὶ τεταραγμένης. Ἐγώ, ὄχι, δὲν ἔχω τὴν πίστιν ἱκανῶς ἰσχυρὰν διὰ νὰ εὕρω παρηγορίαν εἰς τὸν Θεόν. Πρὸς τοῦτο ἔπρεπε πρῶτον νὰ κατασιγάσω τὰς φωνὰς τῆς διανοίας μου, νὰ νεκρώσω τὸ κάλλιστον μέρος τῆς ὑπάρξεώς μου, νὰ θυσιάσω τὸ ἓν μου ἥμισυ, τὸ ὁποῖον σκέπτεται, εἰς τὸ ἄλλο ἥμισυ, τὸ ὁποῖον κλαίει. Ζήτω λοιπόν, φίλε μου, ὁ πόλεμος καὶ αἱ ἀνδρικαί του παρηγορίαι! Ἡ πνοή του ἡ δυνατὴ πνέει εἰς τὸν βίον μας, ὅπως ἡ τοῦ βορρᾶ εἰς τὸν οὐρανόν· εἶναι καθαρὰ καὶ σαρώνει οἱονδήποτε σύννεφον!»

Οἱ λόγοι οὗτοι ἦσαν μὲν ἴσως ὀλίγον ὑπερβολικοί, ἀλλὰ πᾶς τις θὰ τοὺς ἤκουε μετὰ χαρᾶς τὴν ὥραν ἐκείνην. Ἐπήδα ὡς πωλάριον ὁ Λεοπόλδος ἀπὸ τῆς μιᾶς ἰδέας εἰς τὴν ἄλλην.

«Ἠξεύρεις, μοὶ λέγει, ὅτι ἂν δὲν ὑπῆρχεν ὁ πόλεμος, θὰ ἦτο βλακῶδες τὸ ἐπάγγελμά μας;

— Βεβαιότατα, τῷ ἀπεκρίθην, ἀλλὰ λησμονεῖς ὅτι ἂν δὲν ὑπῆρχεν ὁ πόλεμος δὲν θὰ ὑπῆρχε καὶ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα.

Ἐνόησεν ὅτι εἶχεν εἴπει μίαν ἀνοησίαν, ἀλλὰ δὲν ἦτον ἄνθρωπος νὰ τὸ ὁμολογήσῃ.

«Καὶ πῶς, ἐξηκολούθησε, δὲν αἰσθάνεσαι λοιπὸν ὅτι θὰ ἤμεθα οἱ ἀθλιέστατοι καὶ οἱ μᾶλλον γελοῖοι τῶν ἀνθρώπων ἂν ἔλειπεν ἡ θεία αὕτη στιγμή; Νὰ περιδιαβάζωμεν ἄεργοι ἐν τῷ μέσῳ λαῶν ἐργαζομένων, νὰ φορῶμεν τὰ ὅπλα, τὰ ὄργανα δηλαδὴ τῆς καταστροφῆς ἐντὸς κοινωνίας, ὅπου πᾶς τις προσπαθεῖ νὰ παραγάγῃ τι! Νὰ ἀκούωμεν λεγόμενον κατ' ἔτος, κατὰ πᾶσαν ἐν τῇ βουλῇ συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ ὅτι εἴμεθα ἀντικείμενον πολυτελείας καὶ ὅτι θὰ ἦτο σωτήριον πρᾶγμα ἂν ἐκόπτοντο ἑκατομμύριά τινα ἀπὸ τὸν ἄρτον μας! Νὰ πειθαρχῶμεν ὡς ἄψυχα ὄντα εἰς τοὺς ἀνωτέρους μας, ἐν ᾧ καὶ ὁ ἔσχατος ἐθνοφύλαξ νομίζει ὅτι ἔχει ἱκανὸν πνεῦμα διὰ νὰ σκέπτηται ὅπως αὐτὸς θέλει! Τὴν τελευταίαν φοράν, καθ' ἣν συνεγευμάτισα μετὰ τοῦ δυστυχοῦς πατρός μου, ἠθέλησεν ἐκεῖνος νὰ μᾶς περιπαίξῃ ὀλίγον, λέγων ὅτι ὁ στρατιωτικὸς βίος συνοψίζεται εἰς δύο λέξεις· νὰ βουρτσίζεται κάνεις καὶ νὰ περιμένῃ· νὰ περιμένῃ τὰ γαλόνια καὶ τὰς ἐπωμίδας, νὰ περιμένῃ τὸ παράσημον, τὴν ἀρχαιότητα, τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀνωτέρων, τὴν εὔνοιαν τοῦ στρατάρχου ἢ τῆς κυρίας του, νὰ περιμένῃ τὰς σφαίρας καὶ τὰς βόμβας καὶ ὅταν κατασταθῇ πλέον ἀνίκανος, μετὰ τριάκοντα ἔτη τοιούτου βίου, νὰ περιμένῃ τὴν ἀποστρατείαν διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ φυτεύῃ λάχανα τελειώνων τὸ στάδιόν του ἐκεῖ, ἀπὸ ὅπου ἔπρεπεν ἴσως νὰ ἀρχίσῃ!

— Ναί, ἀπεκρίθην ἐγώ, ἀλλ' ὑπάρχει μία ἡμέρα, ἥτις ἐξαγοράζει ὅλας τὰς ἐνοχλήσεις καὶ τὰς ἀθλιότητας καὶ τὰς ταπεινότητας τοῦ βίου μας, ὅταν δηλαδή, ἀντί τις νὰ βουρτσίζεται αὐτός, βουρτσίζῃ τὸν ἐχθρὸν καὶ ἀντὶ νὰ περιμένῃ τὴν δόξαν νὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτόν, τρέχει αὐτὸς πρὸς ἐκείνην διὰ μέσου χιλίων θανάτων. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην, φίλτατέ μου πάτερ, ὁ στρατιώτης, τὸν ὁποῖον ἐμπαίζεις γίνεται ἴσος πρὸς τοὺς θεούς!

Εἶχον δίκαιον, Βροῦννερ, προεμάντευον τὴν ὥραν, ἥτις δι' ἡμᾶς θὰ ἠχήσῃ τώρα.»

Ταλαίπωρε ἀκροβολιστά! Εἶχε τόσην πεποίθησιν ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ του, αἱ ἀποφάνσεις του ἐκεῖναι ἐξήρχοντο ἐκ καρδίας τόσον θερμῆς, ὥστε δὲν ἠδυνάμην νὰ ἀντείπω τίποτε. Ἀφώπλιζε πᾶσαν κριτικήν, ἔβλεπον ὅτι ἦσαν νεανικώταται αἱ σκέψεις του καὶ ὅμως συνεκινούμην. Μ' ὅλα ταῦτα ἠναγκάσθην νὰ τῷ παρατηρήσω ὅτι ὁ στρατιώτης ὅταν κάμνῃ ἔφοδον δὲν εἶναι ὅλως δι' ὅλου ἴσος μὲ τοὺς θεούς, οὔτε θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ Ὄλυμπος τόσον μέγας διὰ νὰ χωρέσῃ τόσον κόσμον. Ἡμεῖς οἱ στρατιῶται εἴμεθα ἁπλούστατα ἴσοι πρὸς ἐννέα ἢ δέκα ἑκατομμύρια ἄλλων γενναίων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἔχουσι διακινδυνεύσει ὑπὲρ τῆς πατρίδος των ἀφ' ὅτου ἡ Γαλλία εἶναι Γαλλία καὶ τίποτε περισσότερον.

Νομίζετε ὅτι ὁ Λεοπόλδος ἐδέχθη τὴν ἐπανόρθωσιν; Αὐτός; οὐδαμῶς. Μὲ σιδηρᾶν ἐπιμονὴν ἐξηκολούθησε νὰ ὑποστηρίζῃ ὅτι εἴμεθα θεοὶ πρώτης τάξεως.

«Διότι ἐπὶ τέλους, ἔλεγε, τὸ νὰ εἶναί τις θεός, σημαίνει ὅτι ὑπηρετεῖ τοὺς ἀνθρώπους χωρὶς νὰ τὸ ἠξεύρωσι, χωρὶς νὰ δειχθῇ εἰς αὐτούς, χωρὶς νὰ περιμένῃ οὐδεμίαν ἀμοιβὴν καὶ τοῦτο ἀκριβῶς μέλλομεν νὰ πράξωμεν σήμερον τὴν πρωΐαν. Μᾶς βλέπει ἡ Γαλλία; Ἠξεύρει κἂν ὅτι ὁ Κάρολος Βροῦννερ καὶ ὁ Λεοπόλδος δὲ Γαρδελοὺξ περιφέρονται πρὸς τιμὴν αὐτῆς εἰς τὰς φάραγγας τοῦ Αὐρασίου; Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ τὸ μάθῃ, μὲ τί ἠμπορεῖ ἐπαρκῶς νὰ ἀνταμείψῃ τοὺς τόσους ὑπὲρ αὐτῆς κινδύνους μας; Ἀδύνατον εἶναι ὅ,τι καὶ ἂν μᾶς κάμῃ. Θὰ πολεμήσωμεν λοιπὸν διὰ τὰ ὡραῖά της 'μάτια ὅπως σπανίως ἔκαμνον χάριν τῶν κυριῶν τῆς καρδίας των οἱ μεσαιωνικοὶ ἱππόται. Εἶναι ἑπτὰ παρὰ δέκα· τώρα ἐξυπνᾷ ἡ πατρὶς ἀνατεντώνουσα τοὺς βραχίονας. Οἱ χωρικοὶ πορεύονται εἰς τὸ ἀροτρόν των καὶ οἱ κτίσται εἰς τὰς οἰκοδομάς των, ἀλλ' ἡ μήτηρ μου, ἡ ἀδελφή μου καὶ ὅλαι τῶν Παρισίων αἱ κυρίαι ἔχουσιν ἀκόμη τὴν μύτην των μέσα εἰς τὸ ἐφάπλωμα. Οἱ κύριοι τῆς Λέσχης καὶ ὄχι ὀλίγοι καταστηματάρχαι κοιμῶνται ἀκόμη. Ἐκ τῶν τριάκοντα ἓξ ἡ τριά-

κοντα ἑπτὰ ἑκατομμυρίων ψυχῶν, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦσι τῆς καλῆς μας Γαλλίας τὸν πληθυσμόν, οὔτε δύο ἄνθρωποι δὲν θὰ μᾶς συλλογισθῶσιν ἴσως κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας καὶ ἡμεῖς, φίλλατέ μου Βροῦννερ, σπεύδομεν νὰ σπάσωμεν τὰ κόκκαλά μας διὰ νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι ὁ λαὸς ἐκεῖνος εἶναι μέγας, δυνατὸς καὶ ἀνίκητος, διὰ νὰ κατασταθῇ τὸ ἔδαφος καὶ τὸ ὄνομα τὸ γαλλικὸν ἀντικείμενον φόβου καὶ σεβασμοῦ εἰς τὴν ὑφήλιον, διὰ νὰ μὴ εὑρεθῇ ψυχὴ ζῶσα οἱουδήποτε τόπου, ἡ ὁποία νὰ φαντασθῇ νὰ διέλθῃ πρὸ τοῦ τριχρόου ἐκείνου κομματίου χωρὶς νὰ τὸ χαιρετίσῃ! Καὶ λέγε μου τώρα, ὅσον θέλεις ὅτι δὲν εἴμεθα θεοί, κτῆνος! »

Ἔβλεπα καθαρὰ ὅτι νευρικὴ ἔξαψις ἦτο ἡ κυρία αἰτία τῆς ὑπερχειλίσεως ἐκείνης τῶν αἰσθημάτων τοῦ Λεοπόλδου, ἀλλ' ἐφυλάχθην νὰ μὴ τῷ εἴπω τίποτε. Ἡ εὐθυμία ὅσον καὶ ἂν εἶναι ὑπερβολικὴ εἶναι πάντοτε ἄριστον ἐφόδιον εἰς τοιαύτας ὥρας. Ὁ γηραιὸς στρατιώτης ἠμπορεῖ νὰ βαδίζῃ εἰς τὴν συμπλοκὴν ἀτάραχος, ἔστω καὶ μελαγχολικός, ἀλλ' οἱ εἰκοσαετεῖς νεανίαι, οἱ ὁποῖοι πρώτην φορὰν μέλλουν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸ πῦρ, καλλίτερον εἶναι νὰ εὑρίσκωνται ἐν καταστάσει ἐνθουσιαστικῆς ἐξάψεως.

« Λοιπόν, τῷ λέγω, θὰ σὲ ἀφήσω, πρέπει νὰ ὑπάγω πρὸς τὸν στρατηγόν. Σύ, ἀνήκεις ἀκόμη εἰς τὴν ἐμπροσθοφυλακήν, ὕπαγε νὰ ἐνταμώσῃς τοὺς ἄνδρας σου· θὰ ἰδωθῶμεν πάλιν ἐκεῖ ἐπάνω, εἰς τὸ πρῶτον ἀραβικὸν χωρίον. Καλὸν βράδυ, παιδίον!

— Ἐκεῖ ἐπάνω, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος δεικνύων τὰ χωρία, τὸ παιδίον θὰ κόψῃ ἀπὸ τὰ βουρνούζια τῶν Ἀράβων ἀνδρικὸν φόρεμα μὲ τὴν σπάθην του. »

Αἰωνίως ῥητορικὰ σχήματα· τί τὰ θέλετε; Οἱ ἥρωες τοῦ Ἀβουκὶρ καὶ τοῦ Μαρέγγου δὲν ἦσαν καὶ ἐκεῖνοι σχεδὸν τόσον γελοῖοι ὅπως ὁ Λεοπόλδος;

Τὸ στράτευμα ἤρχισεν εἰς τὰς ἑπτὰ τὴν πορείαν του μὲ ὅλας τὰς συνήθεις προφυλάξεις. Ὁ στρατηγὸς ἐπρόσταξε νὰ ἀποφεύγωμεν τὸν χείμαρρον καὶ νὰ ἀκολουθῶμεν τὰ κάτω μέρη τῆς κοιλάδος, ἥτις ὁλονὲν ἐπλατύνετο ἐνώπιόν μας. Ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν ἐκάμνομεν σταθμοὺς διὰ νὰ ἀντικαθιστῶμεν τοὺς ἀκροβολιστὰς καὶ τοὺς φρουροὺς τῶν πλευρῶν, ἡ τοιαύτη δ' ἀσχολία ἡ ἱκανῶς ὀχληρὰ καὶ μονότονος ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς μεσημβρίας. Θὰ σᾶς ὁμολογήσω ὅτι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ᾐσθανόμην τοὺς ὀφθαλμούς μου νὰ κλείωνται· τεσσαράκοντα ὀκτὼ ὧραι εἶχον παρέλθει χωρὶς δι' ὅλου νὰ κοιμηθῶ. Ὁ Ἥλιος ἐκτύπα βαρέως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου, ἥλιος ἀραβικὸς τῷ ὄντι. Οἱ ἄνδρες μας ἐσπόγγιζον μὲ τὰς χειρίδας των τὰ ἱδρωμένα των πρόσωπα χωρὶς νὰ βραδύνωσι τὸ βῆμα· ἐπορεύοντο πρὸς τὸ πῦρ μὲ καλὴν ὄρεξιν, ὅπως πάντοτε, ἀλλὰ τοὺς ἐκούραζεν ὁ δρόμος. Οὔτε ἴχνος ἀσματος εἰς τὰς τάξεις, τὴν σιγὴν ἠδύνασο νὰ τὴν κόψῃς μὲ τὸ μαχαίριον, τόσον ἦτο αἰσθητή. Καὶ οἱ Ἄραβες πάλιν ἡτοιμάζοντο. Τὰ χωρία των, τὰ ὁποῖα πότε ἐνεφανίζοντο καὶ πότε πάλιν ἐχάνοντο, ἀναλόγως τῶν κινήσεων τοῦ ἐδάφους, ἐνόμιζες ὅτι ἦσαν ἀκατοίκητα. Ὁ στρατηγὸς μάτην ἔκαμνε χρῆσιν τῶν διόπτρων του, οὔτε ἓν βουρνούζιον δὲν ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ. Αἴφνης ἐσταμάτησε καὶ μοὶ λέγει·

« Βροῦννερ, πιστεύω ὅτι ἐφθάσαμεν. Νὰ μὴ κινηθῇ κάνείς· στάσου νὰ ἴδω. »

Παρακολουθούμενος ὑπὸ μόνου τοῦ σαλπιγκτοῦ του ἐρρίφθη ἐντὸς ἑνὸς μικροῦ δάσους δρυῶν. Τὸ δασίδιον ἐκεῖνο ἔστεφε τὴν κλιτύν, εἰς τὴν ὁποίαν τότε ἀνεβαίνομεν. Ἱσταμεθα ὀλίγον πλαγίως, χωρὶς μὲν νὰ βλέπωμεν τίποτε, ἀλλὰ καὶ ἐντελῶς κεκρυμμένοι. Μετὰ δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας ἀραιοί τινες τουφεκισμοὶ καὶ μετ' ὀλίγον κανονικὸν καὶ ἀδιάκοπον πῦρ μᾶς ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὁ γέρων δὲν εἶχεν ἀπατηθῆ. Οἱ σπαχῆδές μας εἶχον ἤδη ἔλθει εἰς χεῖρας μὲ τὸν ἐχθρόν.

Ὁ στρατηγὸς δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπανέλθῃ πρὸς ἡμᾶς. Ἔλαμπον οἱ ὀφθαλμοί του καὶ τὰ μάγουλά του ἦσαν κατακόκκινα· εἶπον κατ' ἐμαυτόν· καλὰ πηγαίνουν τὰ πράγματα. Διατάσσει νὰ σχηματίσωμεν πυραμίδας μὲ τὰ ὅπλα καὶ νὰ ἑτοιμάσωμεν τὴν σοῦπαν. Ἀναπαυόμεθα, μαγειρεύομεν καὶ γευματίζομεν ὑπὸ τὸν κρότον λαμπροῦ πυροβολισμοῦ. Οἱ φύλακές μας εἶχον ἀρκετὴν ἐνασχόλησιν ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐτρώγομεν εἰς ὑγείαν των. Ἡ σοῦπά μου, τὴν ὁποίαν μὲ πολλὴν ὄρεξιν ἐρρόφησα ὅλην, μὲ ἔξυπνᾳ ὀλίγον. Ἠξεύρετε ὅτι ὁ ὕπνος ἀντικαθιστᾷ, λέγουν, τὴν τροφήν, ἐβεβαιώθην λοιπὸν ἐγὼ τότε ὅτι καὶ τὸ ἐναντίον ἀληθεύει. Ἐν ᾧ δὲ ὁ στρατηγὸς διατάσσει νὰ συναθροισθῶσιν αἱ ἀποσκευαί, οἱ σάκκοι καὶ τὰ ζῷα, τὰ ὁποῖα ἔμελλον νὰ μείνωσιν ἐκεῖ φρουρούμενα ὑπὸ ἑνὸς λόχου, ἀνέρχομαι καὶ ἐγὼ εἰς τὸ ὕψωμα καὶ τέρπομαι παρατηρῶν τὸ πεδίον τῆς μάχης. Ἀντικρὺ κεῖνται τὰ τρία χωρία, κλιμακηδὸν τὸ ἓν ὄπισθεν τοῦ ἄλλου. Τὸ πρῶτον μόνον ἔχει ὀχύρωμα πρόσκαιρον, ἁπλοῦν χαράκωμα ἐξ ἐλαιοδένδρων. Ἂν κυριεύσωμεν ἐκεῖνο, τὰ ἄλλα δύο θὰ πέσωσιν εὐθὺς εἰς τὴν ἐξουσίαν μας. Ἔχομεν νὰ κατέλθωμεν κατήφορον ἑνὸς χιλιομέτρου, ὅστις ὅμως ἤρχισεν ἤδη νὰ καλύπτηται ὑπὸ μύρτων, ξυλοκερατειῶν καὶ σχίνων. Οὐδὲν ὑπῆρχε σπουδαῖον ἐμπόδιον μέχρι τοῦ βάθους τῆς κοιλάδος· οἱ ἄνδρες μας ἔχουν σαρώσει τὴν ὁδόν. Βλέπω ἑκατοντάδα περίπου ἱππέων εἰς τὸ βάθος νὰ συμπλέκωνται πρὸς τοὺς ἀκροβολιστὰς τῶν πολεμίων. Τὸ πεδίον παριστᾷ μακρὰν ταινίαν λιβαδίου, ἐν ᾧ διακρίνονται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὡς ἐσπαρμένα συμπλέγματα δένδρων

καὶ τὸ μικρότερον τῶν ὁποίων κρύπτει ἕνα ἢ δύο ἄνδρας. Οἱ σπαχῆδές μας καὶ οἱ εὔζωνοι συνελαύνουσι τὸ κατηραμένον ἐκεῖνο κυνήγιον καὶ καταδιώκουσι πᾶν τὸ προστυχόν. Οἱ ἀκροβολισταί μας εὑρίσκονται ἤδη εἰς τὴν ἀντίπεραν κλιτὺν καὶ ἀναβαίνουσιν εἰς τὸ ὕψωμα. Φαντάσθητε μίαν κλίμακα, τῆς ὁποίας ἑκάστη βαθμὶς νὰ ἀποτελῆται ἀπὸ τοῖχον ξηρῶν πετρῶν· ὅσα πατώματα ἦσαν, τόσα κηπάρια καρπίμων δένδρων, ὄπισθεν δὲ τῶν δένδρων Ἄραβες κεκρυμμένοι. Οἱ Ἄραβες δὲν διακρίνονται διὰ τὴν πειθαρχίαν των· ἀλλοῦ μὲν ἀποτελοῦσι συμπλέγματα, ἀλλοῦ δὲ εἶναι διεσκορπισμένοι. Ὅπου προχωροῦσιν οἱ στρατιῶταί μας, ἐκτοπίζονται ὄγκοι λευκοὶ καὶ οἱ πολιορκοῦντες ἀναγκάζονται καθ' ἑκάστην στιγμὴν νὰ μετατοπίζωσι τὴν ὁρμήν των ἀπὸ ἄλλου εἰς ἄλλο μέρος. Ὑποχωροῦσι, προχωροῦσι καὶ ἕκαστον πάτωμα κυριεύεται ὑπὸ τῶν ἡμετέρων, ἀνακτᾶται ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ πάλιν κυριεύεται ὑπὸ τῶν ἡμετέρων. Δὲν διακρίνω μὲν τὰς γυναῖκας, ἀλλ' εἶναι καὶ αὗται παροῦσαι· ἀκούω νὰ ἐπιθαρρύνωσι τοὺς ἄνδρας φωνάζουσαι Ὑού! Ὑού!

«Τί κάμνεις ἐκεῖ; κραυγάζει πρὸς ἐμὲ ὁ στρατηγὸς μὲ τὴν τραχεῖαν φωνήν του. Μὲ τὸν πρῶτον τουφεκισμὸν αὐτοὶ οἱ εὐλογημένοι οἱ Ἀλσατοὶ δὲν εἶναι πλέον διὰ τίποτε. . . . .

— Παρὰ διὰ νὰ μάχωνται, στρατηγέ μου.

— Οὕτω θέλω καὶ ἐγώ. Ὑπομονή, Βροῦννερ! θὰ ἔλθῃ καὶ ἡ σειρά σου! »

Ἔπειτα, διαιρεῖ τὸ στράτευμά του εἰς δύο σώματα, θέτει τὰ κανόνιά του εἰς στοῖχον καὶ κατρακυλοῦμεν εἰς τὴν ἀτραπὸν τῆς δόξης.

Ἐννοεῖτε καλά, ἀγαπητοί μου φίλοι, ὅτι δὲν εἶμαι ὁ κατάλληλος ἄνθρωπος διὰ νὰ σᾶς διηγηθῶ ὅλην τὴν ὑπόθεσιν λεπτομερῶς. Δι' ἐκείνους ἐξ ὑμῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπολέμησαν εἰς τὴν Κριμαίαν, εἰς τὴν Μαγένταν καὶ εἰς τὸ Σολφερῖνον, ἡ ἅλωσις τοῦ Τζεβὲλ-Ὑάλα ὁμοιάζει πρὸς διανομὴν τῶν βραβείων ἐν παρθεναγωγείῳ. Οὐδὲν ἧττον αἱ σπάθαι ἔκοπτον καὶ ἐκεῖ ὅπως καὶ εἰς τὰς μεγάλας μάχας, αἱ σφαῖραι διετρύπων καὶ αἱ λόγχαι εἶχον ἐπίσης διαπεραστικὴν τὴν αἰχμήν των. Εἷς Ἄραψ, ἐξυπνότερος τῶν ἄλλων, ἐννόησεν ὅτι ὁ ἵππος μου θὰ μὲ ἠνώχλει κατὰ τὴν ἀνάβασιν καὶ μοὶ ἔκαμε τὴν χάριν νὰ τὸν φονεύσῃ ὑποκάτω μου. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀναρριχῶμαι ὡς πίθηκος μετὰ τοῦ λοιποῦ σώματος τῶν μαρτύρων. Ἂν ἤθελε μὲ καταλάβει ὁ ὕπνος κατὰ τὴν ἀνάβασιν ἐκείνην, πιστεύω ὅτι πολὺ θὰ μὲ ἠδίκει· ἀλλὰ ποῦ νὰ κοιμηθῇς ἐν τῷ μέσῳ μουσικῆς, ἡ ὁποία ὑπερεῖχε κατὰ πολὺ ὅλων τῶν κακοφωνιῶν τοῦ Βάγνερ! Ἐπέτων βομβοῦντα τὰ ὀβούζια ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν μας διὰ νὰ ἐκσπάσωσιν ἐν τῷ μέσῳ τῶν συμπλεγμάτων τῶν βουρνουζίων· τὰ τουφέκια ἐσπινθηροβόλουν μὲ κρότον, αἱ σφαῖραι ἐσύριζον διερχόμεναι καὶ ἔβραζον ἀναπαλλόμεναι ἐπὶ τῶν πετρῶν, αἱ βόμβαι διεπέρων τὸ διάστημα ἠχοῦσαι μεγαλοπρεπῶς· αἱ σάλπιγγες μὲ τὴν δηκτικήν των φωνήν, ἔδιδον τὸ σύνθημα τῆς συναθροίσεως ἢ τῆς ἐφόδου καὶ οἱ Ἄραβες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἐξέβαλλον φωνάς, αἵτινες θὰ ἦσαν τρομακτικαὶ ἂν τι ἐτρόμαζε τὸν γάλλον στρατιώτην.

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι διῆλθον πρὸ ἑνὸς χωρίου, ἔπειτα πρὸ ἑνὸς ἄλλου καὶ ὅτι τὰ εἶδον νὰ φλέγωνται ὄπισθέν μου ὡς δύο δεμάτια φρυγάνων. Οἱ στρατιῶται ἔμελλον καὶ εἰς τρίτον νὰ θέσωσι πῦρ, ὅτε ὁ στρατηγὸς κατέφθασε μὲ τὸ σιγάρον του εἰς τὸ στόμα, ἐπὶ μικροῦ μαύρου ἵππου, ὁ ὁποῖος ἄγνωστον εἶναι πῶς κατώρθωσε νὰ εὕρῃ δρόμον.

«Ἀνόητοι, ἀνέκραξεν, ἂν καύσητε ὅλα αὐτὰ τὰ καλύβια, ποῦ θὰ καταλύσωμεν ἔπειτα; »

Καὶ ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι αἱ σκηναί μας εὑρίσκοντο εἰς δύο ὡρῶν ἀπόστασιν τοὐλάχιστον.

Εἰς τὰς πέντε τὸ ἑσπέρας ἐστρατοπεδεύομεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Τζεβὲλ. Ἡ θέσις ἦτο καλή, ταχέως δὲ τὴν ὠχυρώσαμεν· τοποθετῶ τὰς φρουρὰς καὶ ῥίπτομαι ὅπως ὅπως εἰς μίαν γωνίαν ἐπὶ μιᾶς ψάθας διὰ νὰ 'πάρω ὀλίγον ὕπνον. Δὲν εἶχον παρέλθει τέσσαρα λεπτά, ἀφ' ὅτου εἶχον κλείσει τοὺς ὀφθαλμούς, ὅτε μία ἰδέα μὲ ἔκαμε νὰ σηκωθῶ εἰς τοὺς πόδας μου· ὁ Λεοπόλδος;

Τί φιλαυτία ἦτο αὐτή; νὰ σκέπτωμαι νὰ ἀναπαυθῶ χωρὶς νὰ φροντίσω νὰ μάθω τί ἔγεινεν ὁ φίλος μου, ἂν ἦτο ζωντανὸς ἢ νεκρός. Ὠργισμένος οὕτω κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μου τρέχω ἔξω τῆς καλύβης βλασφημῶν. Τὸ χωρίον ἦτο γεμᾶτον ἀπὸ στρατιώτας, οἱ ὁποῖοι ἔτρωγον, ἐκάπνιζον, ἐκοιμῶντο ἢ ἐλαφυραγώγουν, ἕκαστος κατὰ τὴν ὄρεξίν του. Ἀπαντῶ ἕνα ἰθαγενῆ ἀκροβολιστήν, ὁ ὁποῖος ἦτο φορτωμένος μὲ ἕνα ἀσκὸν ἐλαίου, μίαν δέσμην κρομμύων καὶ ἓν νεογέννητον ἐρίφιον.

—Ἔ! παλληκάρι! γνωρίζεις τὸν ἀνθυπολοχαγόν σου, τὸν κύριον δὲ Γαρδελύξ;

— Sidi turco? besef!

— Εἶναι πληγωμένος;

— Makasch.

—Ἐφονεύθη;

— Makasch morto.

— Ποῦ εἶναι;

— A casa.

— Τί κάμνει;

— Dormir.

Ἀφ' οὗ, εἶπον καθ' ἑαυτόν, δὲν ἐπληγώθη, δὲν ἐφονεύθη, ἀλλὰ κοιμᾶται ἥσυχα ὑπὸ στέγην, ἡ φιλία δίδει καὶ εἰς ἐμὲ τὸ δικαίωμα νὰ κάμω τὸ αὐτό. »

Οὕτω δέ, ἐπανῆλθον εἰς τὴν καλύβην καὶ ἐξηκολούθησα τὸν ὕπνον μου, ὅστις τὴν νύκτα

ἐκείνην ὑπῆρξεν ἱκανῶς διακεκομμένος διότι οἱ ἰδιοκτῆται, τοὺς ὁποίους εἴχομεν ἐκτοπίσει, ἔδειξαν πεντάκις ἢ ἑξάκις τὴν διάθεσιν νὰ ἀκυρώσωσι τὴν μίσθωσιν.

(ἀκολουθεῖ.)

Ο ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΒΙΟΣ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑι

Μία συνεδρίασις τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ἐν τῷ ἀγγλικῷ τούτῳ κοινοβουλευτικῷ κόσμῳ, ἐν ᾧ ὁ κ. Κάρολος Δίλκε ἐκπροσωπεῖ, ὡς κοινῶς λέγεται, τὰ *νέα στρώματα* (καίπερ ἕλκων τὴν χρονολογίαν ἀπὸ Κρόμβελλ!) ὁ μαρκήσιος Ἄρτιγκτον εἶνε ἡ ἐνσάρκωσις αὐτὴ τοῦ παλαιοῦ οὐϊγγείου κόμματος.

Αἱ γυναῖκες ἔπαιζαν πάντοτε σπουδαῖον πρόσωπον ἐν τῇ οἰκογενείᾳ Κάβενδις. Χωρὶς ν' ἀναφέρωμεν τὴν περιώνυμον ἐκείνην Μπὲς δὲ Χάρδγουϊν, ἥτις ἵδρυσε τὸν οἶκον μετὰ τοῦ πρώτου συζύγου της, καὶ κατόπιν διαδοχικῶς τρεῖς ἄλλους δουκικοὺς οἴκους μετὰ τριῶν νέων συντρόφων, δὲν εἶνε δούκισσα τοῦ Δεβονσιάϊρ ἡ χαρίεσσα Γεωργιάνα Σπένσερ, ἣν ὁ Καινσβορούγ τοσοῦτον ἠσμένιζε νὰ ζωγραφίζῃ, ἡ χαράξασα τόσον βαθέως εἰς τὸν ἀγγλικὸν δέκατον ὄγδοον αἰῶνα τὸν τύπον τοῦ ῥοδίνου αὐτῆς δακτύλου;

Εἶνε γνωστὸν τὸ περιλάλητον συμβάν. Ἡ Γεωργιάνα ἦτο εἰς ἐκλογικὴν περιοδείαν ἐν ὅλῃ τῇ αἰθερίᾳ καλλονῇ τῶν εἴκοσι πέντε της ἐτῶν, τῆς καμελιοειδοῦς χροιᾶς καὶ τῆς χρυσοξάνθου αὐτῆς κόμης. Ἅμαξα ὑψηλὴ μὲ προσκεφάλαια ἐξ ὁλοσηρικοῦ, ἵπποι γιγαντώδεις χρυσοφάλαροι καὶ μετ' ἀργυρῶν ἱπποσκευῶν, οὐδὲν ἔλειπε πρὸς συμπλήρωσιν τῆς μεγαλοπρεπείας τοῦ ὀχήματος τοῦ σπανίου μαργαρίτου. Φθάνει εἰς τὴν θύραν χονδροῦ τινος κρεωπώλου, γνωστοτάτου διὰ τὰ ἐξημμένα τορικὰ αὐτοῦ φρονήματα.

— Καὶ σεῖς, Κύριε, τῷ λέγει, ἐξακοντίζουσα αὐτῷ τὸ χαριέστερον μειδίαμα, δὲν θὰ ψηφοφορήσητε ὑπὲρ ἡμῶν;

Ὁ ἄνθρωπος, βλέπων αὐτὴν τόσῳ ὀρεκτικήν, ἔξυσε τὸ οὖς.

— Μὲ μίαν συμφωνίαν μόνον, Κυρία δούκισσα· δηλαδὴ ἡ ἐκλαμπρότης Σας νὰ μὲ ἀφήσῃ νὰ πάρω ἓν φίλημα ἀπο τὰ ῥόδινά της χείλη.

— Καὶ δὲν πέρνεις δύω, ἀλλὰ νὰ ψηφίσῃς ὅμως! εἶπεν ἡ γόησσα προτείνασα τὸ δροσερόν της χεῖλος.

Καὶ ἡ ἐκλογὴ θριαμβευτικῶς ἐπέτυχε. Τοιουτοτρόπως σχηματίζονται οἱ καλοὶ οἶκοι.

Ἡ ἱστορία τῶν Κάβενδις, δουκῶν τοῦ Δεβονσιάϊρ καὶ πατροπαραδότων ἀρχηγῶν τοῦ οὐϊγγικοῦ κόμματος, συνδέεται στενῶς ἀπὸ τριῶν ἑκατονταετηρίδων πρὸς τὴν τοῦ βρετανικοῦ συντάγματος. Βρίθουσιν οἱ μῦθοι καὶ μυρμηκιῶν τὰ περὶ αὐτῆς ἀνέκδοτα. Ὅσον οὐδένες ἄλλοι' ἡ γενεὰ αὕτη συνετέλεσε διὰ τῆς ἐνδελεχοῦς λαμπρότητος τοῦ οἰκογενειακοῦ ὀνόματός της καὶ τῆς ἀπαραμίλλου εὐλυγισίας τῆς πολιτικῆς αὐτῆς νὰ ἐνοφθαλμίσῃ εἰς τὸν ἀγγλικὸν λαὸν τὸ μοναδικὸν ἐκεῖνο πάθος ὑπὲρ τῆς ἀριστοκρατίας αὐτοῦ, ὅπερ εἶνε ἡ ἰδιάζουσα αὐτῷ νόσος.

Ὁ ἐντιμότατος Σπένσερ Κόμπτων Κάβενδις, μαρκήσιος Ἄρτιγκτον, ἐπίδοξος κληρονόμος τοῦ δουκάτου Δεβονσιάϊρ καὶ ἐπίσημος leader τῆς φιλελευθέρας πλειονοψηφίας, εἶνε λοιπὸν τὸ δὴ λεγόμενον προϊὸν ἀνθρωπόμορφον πρώτης τάξεως, καὶ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἰδιότητα ὑφ' ἣν ἡ δεῖνα γιγαντώδης κολοκύνθη ἢ ἡ δεῖνα ἀπαράμιλλος γαλακτοφόρος δάμαλις θὰ ἐδικαιοῦτο καὶ αὐτὸς νὰ λάβῃ τὸ ἀριστεῖον τῆς τάξεως αὐτοῦ ἐν ἐπιχωρίῳ γεωργικῷ διαγωνισμῷ. Ἀπαιτοῦνται πλεῖσται μέριμναι καὶ πολλὰ ἀμάξια ἀνθρωπίνου λιπάσματος ὅπως καλλιεργηθῇ εὐδοκίμως φυτὸν τοιοῦτον, καὶ ὡς ὁ κάκτος δὲν ἀνθεῖ καὶ τοῦτο ἢ ἅπαξ κατ' αἰῶνα μόνον.

Δημιουργηθεὶς καὶ τεχθεὶς ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ κυβερνᾷ τὴν χαρίεσσαν Ἀγγλίαν ὁσάκις αἱ δονήσεις τοῦ συνταγματικοῦ ἐκκρεμοῦς ἐπανάγουσι τὸ φιλελεύθερον κόμμα εἰς τὴν ἐξουσίαν, παιδευθεὶς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ ὑποβληθεὶς ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων εἰς τὴν ἰδιάζουσαν κλίσιν τοῦ ἐπαγγέλματος, ὁ λόρδος Ἄρτιγκτον εἶνε πολιτικός, ὡς εἶνε τινὲς ὑποδηματοποιοὶ ἢ τέκτονες, διότι δὲν ἔμαθον ἄλλο ἐπιτήδευμα.

Συνέβη μόνον εἰς τὴν εἰδικὴν αὐτοῦ περίπτωσιν, ὅτι ἡ μήτηρ φύσις δὲν ἠρκέσθη εἰς τὸ νὰ χαρίσῃ αὐτῷ ἐκ γενετῆς ἤδη ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῆς πατρίδος του καὶ πολιτικὴν γνώμην συγκεκροτημένην ἤδη ὡς ἐπίσης καὶ κόμμα ἐσχηματισμένον εἰς τὴν εὐτυχῆ ἐκείνην ἡλικίαν, καθ' ἣν τὰ τέκνα τοῦ κοινοῦ βροτοῦ ἀπολαύουσι μόλις τὴν χαρὰν τοῦ νὰ φέρωσι περισκελίδα, ἀλλ' ἠθέλησεν ἀκόμη ὅπως ὁ νῦν δοὺξ τοῦ Δεβονσιάϊρ καὶ πατὴρ αὐτοῦ γεννηθῇ μὲ ὀρέξεις Πεσταλότζη καὶ ἀφοσιωθῇ ἀπὸ τῆς γενετῆς τοῦ παιδὸς αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποστολὴν τοῦ νὰ τῷ προξενῇ ἀνίαν τρομερὰν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸ ἀνατρέφῃ θαυμασίως.

— Δὲν εἶμαι γεννημένος νὰ διαδραματίσω πολιτικὸν πρόσωπον, ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ παρασκευάσω τὸ τῶν τέκνων μου, ἔλεγεν, ἐνῷ ἐζήτει νὰ ἐντυπώσῃ αὐτοπροσώπως εἰς τὸ πνεῦμά των τοὺς κανόνας τῆς γραμματικῆς καὶ τῆς συντάξεως, αὐτὸς ὁ μέγας εὐπατρίδης, ὁ κεκτημένος τριάκοντα ἑκατομμυρίων πρόσοδον καὶ τεσσαράκοντα ἐνορίας μόνος, καὶ περισσότερα ἱστορικὰ μέγαρα ἐξ ἑκατέρων τῶν οἰκογενειακῶν του κλάδων ἢ ὅσα θὰ ἐχρειάζοντο ἵνα κατοικήσωσι πάντες οἱ λιμοκτονοῦντες ἐν τῷ Ἡνωμένῳ Βασιλείῳ, οἵτινες ἀποτελοῦσιν ἐν τούτοις στρατιὰν οὐκ εὐκαταφρόνητον!

Ἐντεῦθεν βλέπει τις ὅτι ὁ μαρκήσιος Ἄρτιγκτον δὲν ἠδύνατο νὰ διαφύγῃ τὸ ὑπουργεῖον, ὡς κοινός τις Ἄγγλος δὲν διαφεύγει τὴν ἐρυθρῖτιν. Πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ εἶνε πεπροικισμένος καὶ διὰ καλῆς ὑγείας, διανοίας εὐρείας καὶ ἐπαρκοῦς δόσεως πυρρωνισμοῦ ὥστε νὰ δέχηται ἀκόπως τὰς ἐπιβαρυνούσας τὴν νεαρὰν αὐτοῦ κεφαλὴν περιπλόκους μοιραίας ὑποχρεώσεις, οἷον διαλέξεις βιβλικὰς καὶ λόγους ἐπιδορπίους, φιλελευθερίαν ἀνώδυνον καὶ μεταρρυθμίσεις εὐκοιμίστους, σομάδαν πολιτικὴν καὶ λεμονάδαν φιλανθρωπικὴν καὶ ὅλας ἐκείνας τὰς συστατικὰς οὐσίας, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται τὸ οὐϊγγικὸν *Πλουμπούδιγκ*. Ἀπαιτεῖται πράγματι εἰδικὸς στόμαχος, καὶ ὁ μαρκήσιος εἶχεν αὐτὸν ἐκ γενετῆς.

Ἐπαιδεύθη ὑπὸ τοὺς ἀρίστους διδασκάλους, ἔχων τὸν πατέρα ὡς προγυμναστήν, ἐστάλη εἰς Κανταβριγίαν, ἐφάνη εἰς τὰς λέσχας καὶ ἠσκήθη ἐνωρὶς εἰς τὴν πολύτιμον τέχνην τοῦ νὰ ὁμιλῇ περὶ οἱουδήποτε σπουδαίου ἀντικειμένου, χωρὶς οὐδὲν νὰ λέγῃ.

Εἰκοσιτριῶν ἤδη ἐτῶν ἐρρίφθη ὡς βόμβα εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων ὑπὸ μιᾶς τῶν κωμοπόλεων τῆς οἰκογενείας του καὶ ἀπεσταλη ἔκτακτος ἀπεσταλμένος εἰς Πετρούπολιν ὑπὸ τοῦ λόρδου Γράμβιλ, ὅστις ἔλαβεν αὐτὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του. Ὅτε δὲ ἦλθεν ἡ στιγμὴ ἵνα λάβῃ τὸν βαθμόν του ὁ ναυτόπαις τοῦ Γράμβιλ, ὡς ἔλεγον, εὑρέθη αἴφνης ἐπιτετραμμένος τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν τοῦ νὰ προκαλέσῃ ψῆφον δυσπιστίας κατὰ τοῦ ὑπουργείου.

Ἀλλ' ὦ τοῦ θαύματος! Δὲν φαίνεται τόσον ἀδέξιος εἰς τοῦτο καὶ κατὰ τὴν γενικὴν ὁμολογίαν τελειόνει τὴν ὑπόθεσιν καλλίτερον παρ' ὅτι ἄλλοτε ὁ νέος Δισραέλης ἢ ὁ σὶρ Ῥοβέρτος Πὴλ ἐν ὁμοίᾳ περιπτώσει. Τοῦτο ἤρκει ἵνα καταλάβῃ πλέον τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐν τοῖς συμβουλίοις.

Ἀλλ' ἐνταῦθα ὑπῆρξε πονηρότατος ἢ ἀπλούστερον εἰπεῖν ὀκνηρότατος. Ἀνεπαύθη ἐπὶ τῶν δαφνῶν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τρία ἢ τέσσαρα ἔτη δὲν ὡμίλησε λέξιν. Εἶχε λοιπὸν ὅλας τὰς ἀρετάς! Τὴν φρόνησιν τοῦ ὄφεως καὶ τὴν δύναμιν τοῦ λέοντος. Ὁ παῖς οὗτος ἔμελλε νὰ προοδεύσῃ πολύ.

Ἦτο ἡ περίοδος τῶν ἀπολαύσεων τοῦ βίου τοῦ μαρκησίου Ἄρτιγκτον. Νέος, εὔσχημος, μὲ ἀνάστημα κομψόν, τὸ οὖς ἐρυθρὸν καὶ τὸν πώγωνα ὡς ῥιπίδιον, ἔχων τὸ σχῆμα Βανδὺκ τινος, ἐπίδοξος κληρονόμος τοῦ μεγίστου δουκάτου τοῦ βασιλείου καὶ ἤδη κάτοχος μεγάλου εἰσοδήματος ἰδίου, ὁ Ἑλιακεὶμ οὗτος τοῦ φιλελευθέρου κόμματος εὐκόλως ἐγένετο ὁ ἡγέτης τοῦ συρμοῦ, μέχρις οὗ γένηται καὶ ὁ τῶν φιλελευθέρων.

Πρεσβύτερος κατὰ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ἔτη τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας, ἐμύησεν αὐτόν, ὡς λέγουσιν, εἰς τὰς τρυφερότητας τοῦ ὑψηλοῦ βίου. Καὶ μάλιστα, ἂν πρέπῃ νὰ πιστεύσωμεν εἰς τὰ ᾀδόμενα, ἔσχεν ἴσως ἀφορμὰς μεταμελείας διὰ τοῦτο, συναντῶν εἰς τὰ κυνηγετικὰ αὐτοῦ πεδία καὶ ξένους ἡγεμονικούς, οὓς δὲν εἶχε παρακαλέσει νὰ προσέλθωσι.

Κατὰ τὸν αὐτὸν ἐπίσης χρόνον ἔμελλε νὰ ὑποστῇ καὶ τὰς χαλεπωτέρας ἐφόδους τοῦ μεταβατικοῦ τάγματος τῶν ξανθῶν θυγατέρων τῆς Ἀλβιόνος, αἵτινες ὠνειροπόλησαν νὰ γείνωσι δούκισαι τοῦ Δεβονσιάϊρ. Ἐπὶ τῆς γαμικῆς ταύτης ἀγορᾶς τῶν βρετανικῶν αἰθουσῶν ὅπου τὸ θῆλυ τρέχει μᾶλλον ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ ἄρρενος, ὁ ἐντιμότατος Σπένσερ Κόμπτον Κάβενδις ἦτο περιζήτητος· ἀλλ' ἴσως ἐπειδὴ ἦτο πολὺ τοιοῦτος, ἔλαβε καὶ οὗτος τὴν ἀπόφασιν νὰ μὴ ῥίψῃ τὸ μανδύλιον εἰς οὐδεμίαν τῶν Οὐρὶ τούτων καὶ νὰ μείνῃ ἄγαμος.

Ἀλλ' ἤδη ὁ ἐπίσημος βίος ἐκάλει αὐτὸν μεγαλοφώνως. Πολιτικὸς λόρδος τοῦ Ναυαρχείου ἐν ἡλικίᾳ τριάκοντα ἐτῶν, ὑφυπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν καὶ εἶτα ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν μόλις ἤδη τριάκοντα τριῶν κατὰ τὴν ἀνασύστασιν τοῦ δευτέρου ὑπουργείου Ῥοῦσελ, αὐτὸς ἀνέλαβε τὴν βαρεῖαν ἐντολὴν νὰ καθαρίσῃ τοὺς σταύλους τοῦ Αὐγείου τοῦ βρετανικοῦ στρατοῦ καὶ ἐξετέλεσε τὸ ἔργον ἄνευ ἐνθουσιασμοῦ ἀλλὰ μετὰ ψυχραιμίας πολυτίμου.

Ἦλθεν ἔπειτα ἡ ἔκλειψις τοῦ φιλελευθέρου κόμματος, ἣν ἐπηκολούθησεν ἡ ἐπάνοδος αὐτοῦ ἐν τοῖς πράγμασι τῷ 1868. Ὁ λόρδος Ἄρτιγκτον, ἀντὶ νὰ προοδεύσῃ τότε ὀπισθοδρομεῖ. Ἀρχαῖος ὑπουργὸς αὐτὸς συναινεῖ νὰ δεχθῇ τὰ καθήκοντα γενικοῦ διευθυντοῦ τῶν ταχυδρομείων εἰς τὸ ὑπουργεῖον Γλάδστωνος. Καὶ ἰδοὺ συναυλία τότε ἐγκωμίων ὑπὲρ αὐτοῦ. Ποία μετριοφροσύνη! ποία ἀφιλοκέρδεια! ποία αὐταπαρνησία!

Ἀλλ' ἦτο ἁπλουστάτη τοῦτο ἀδιαφορία. Ὁ μαρκήσιος Ἄρτιγκτον εἶνε κατὰ βάθος ἄνθρωπος ἀφειμένος εἰς τὴν τύχην του. Ἠναγκασμένος ὢν ἐκ τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων νὰ ἐπανέρχηται περιοδικῶς εἰς τὰ πράγματα μὲ τὴν παλίρροιαν τοῦ κόμματος αὐτοῦ, τεθειμένος ἄλλως ὑπὸ τῶν ἕξεων τῆς ἀγγλικῆς κοινωνίας καὶ τοῦ ἀναπαλλοτριώτου βαθμοῦ τὸν ὁποῖον φέρει ὑπὸ τὸ πέλμα τῶν ὑποδημάτων του πολὺ ὑψηλότερον τῶν ἱεραρχικῶν ἀθλιοτήτων, ἥκιστα ἐνδιαφέρεται ἂν θὰ εἶνε πρωθυπουργὸς ἢ κλητὴρ ὑπουργικός! Γινώσκει ἄλλως ἐκ προτέρων ὅτι θὰ ἀναφανῇ εἰς τὴν σκηνήν, καὶ ἴσως εὔχεται ἐνδομύχως νὰ μὴ ἔχῃ ἢ δευτερεῦον μόνον πρόσωπον.

Καὶ πράγματι ἴδετε αὐτὸν εἰς τὰ καθήκοντα ἐπισήμου ἀρχηγοῦ τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἅτινα ἐξεπλήρωσεν ἀπὸ τοῦ 1875. Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ἕνα μόνον εἶχε φόβον ἐν τῷ κόσμῳ, νὰ ἴδῃ τὸ κόμμα του γινόμενον αὖθις πλειονοψηφία. Καὶ

ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ τις, ὅτι θὰ διεύθυνε ποτὲ αὐτὸς τὴν ἐκστρατείαν μὲ τὸν διαβολικὸν ἐκεῖνον οἶστρον τοῦ γηραιοῦ ὑλοτόμου τοῦ Χαβάρδεν;

Δότε αὐτῷ μίαν καλὴν κλασικὴν συνεδρίασιν, μίαν διεξοδικὴν ἀγόρευσιν ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον, ἰδοὺ τὸ στοιχεῖόν του. Ἢ ἄλλως ἕνα πανηγυρικὸν ἀκαδημαϊκόν, ὡς ἐκεῖνον ὃν ἀπήγγειλε πρὸ τριετίας ἐν Ἐδιμβούργῳ, ὅτε ἔλαβε τὴν περιβολὴν τοῦ ἐπιτίμου πρυτάνεως. Ἐφαίνετο ἀληθῶς ὡσεὶ ἔλεγε: «δὲν σᾶς φαίνεται ὅτι διασκεδάζω ἐδῶ!» Ἀλλ' ἔλεγε τοῦτο ἐν γλώσσῃ λίαν εὐαρμόστῳ, ἐπιδαψιλεύων πρὸς τοὺς ἀκροωμένους αὐτοῦ νέους τὰς ἐπαινετωτέρας συμβουλὰς περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ μελετᾶν τὴν ἱστορίαν καὶ μορφοῦν περὶ παντὸς πράγματος ἰδίαν πεποίθησιν.

— Ὅλη ἡ ἱερότης τοῦ συνταγματικοῦ ἡμῶν δικαίου κεῖται ἐν αὐτῇ! ἀνέκραξεν ἀνατρέχων, ὅπως ἐξηγήσῃ τὰ μυστήρια αὐτοῦ, μέχρι τῶν εὐλαβῶν ἀναμνήσεων τοῦ Γεωργίου Βούχαναν καὶ τοῦ Σαμουὴλ Ῥούθερφορδ. Καὶ τὸ συνταγματικὸν τοῦτο δίκαιον βασίζεται ἐπὶ τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖον κατέστησε τὸ πολιτικὸν ἡμῶν οἰκοδόμημα τὸ πρότυπον πάντων τῶν ἐλευθέρων λαῶν. Ἀλλὰ τί θὰ ἔλεγον οἱ ἔνδοξοι ἐκεῖνοι διδάσκαλοι, ἐὰν ἐμάνθανον ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἀρχαὶ τοσοῦτον συνεταὶ καὶ καθιερωμέναι ὑπὸ τῆς πείρας δύω ἤδη ἑκατονταετηρίδων, ἐτέθησαν ὑπὸ ἀμφισβήτησιν; Ἐὰν ἔβλεπον μίαν κυβέρνησιν ἀξιοῦσαν νὰ στηριχθῇ ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τῆς κοινῆς γνώμης καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν Βουλῶν;»

Ναί, τί θὰ ἔλεγον; θὰ ἐσκέπτοντο οἱ ἀκούοντες περίφοβοι. Ἀλλ' ὁ Βήκονσφηλδ προφανῶς ἥκιστα θὰ ἐθορυβεῖτο διὰ τοῦτο, καὶ θὰ ἐλογίζετο λίαν εὐχαριστημένος, ἐὰν δὲν ἤθελεν ἀπαντήσει πρὸ αὐτοῦ ἢ ἀντιπάλους τοιαύτης μόνον φύσεως!

Ἐν κεφαλαίῳ ὁ λόρδος Ἄρτιγκτον ἀποδέχεται τὴν πολιτικὴν ὡς ἀνάγκην τῆς θέσεως αὐτοῦ Γινώσκει ὅτι πάντες ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ φέρουσι τὸν σταυρὸν τοῦ μαρτυρίου των καὶ τὸ καθ' ἑαυτὸν συμβιβάζεται πρὸς τὴν τύχην του. Ἀλλὰ τὸ ἐξαιρετικὸν αὐτοῦ διάφορον δὲν ἀπορροφᾷ αὐτή.

Τὸ μέγα πάθος αὐτοῦ εἶνε τὸ *οὐΐστ*. Δυστυχὲς ἄλλως τε πάθος, διότι ἥκιστα εὐδοκιμεῖ. Παίζει δὲ μικρὰ ποσὰ κατ' ἀρχήν. Ἀλλὰ πρὸ πάντων εὑρίσκεται εἰς τὸ στοιχεῖόν του, ὅτε ἰχνηλατεῖ ἀλώπεκας φέρων ἐρυθρὸν ἐπενδύτην ἢ διατρέχει ἔφιππος τὸν λειμῶνα τοῦ Νιουμαίρκετ. Μετέχει δὲ καὶ τῶν ἱπποδρομιῶν. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα λαμβάνει πάλιν ἀπὸ τῆς καλλιτέρας ἀπόψεως. Ὁ μαρκήσιος Ἄρτιγκτον στοιχηματίζει ὀλίγον, μόλις ὀλίγα λουδοβίκεια καὶ πάντοτε χάνει.

Ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις εἶνε αἰχμάλωτος τοῦ πλούτου αὐτοῦ. Ζῇ ἐν αὐτῷ ὡς ἄνθρωτος οἰονεὶ αἰσχυνόμενος δι' αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ἄνευ μεγάλων ὁρμῶν τοῦ νὰ ποιῆται ὑψηλὴν αὐτοῦ χρῆσιν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς προόδου. Τὸ εἶδος τοῦτο δὲν εἶνε σπάνιον ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἐν τῷ μεγάρῳ αὐτοῦ τοῦ Χάρδουϊκ Χάλλ, ὅπερ εἶνε κομψοτέχνημα τῶν χρόνων τῆς Ἐλισάβετ, κατοικεῖ ἐν τῷ βάθει δωματίου τινὸς μόλις εὐτρεπισμένου, καὶ τοῦ μετριωτάτου ὅπερ ἠδυνήθη νὰ ξετρυπώσῃ. Τὰ πάντα παρ' αὐτῷ, ἀπὸ τῶν χονδρῶν θηρευτικῶν αὐτοῦ σανδάλων καὶ τῆς ἐφεστρίδος μέχρι τοῦ βλέμματος αὐτοῦ ὅπερ εἶνε καὶ αὐτὸ ἐσκιασμένον ὀλίγον, φαίνονται ὡσανεὶ λέγουσι: Τί τὰ θέλετε, δὲν πταίω ἐγώ!

Ὁ μαρκήσιος Ἄρτιγκτον ἄγει σήμερον τὸ τεσσαρακοστὸν ἔννατον ἔτος. Εἶνε ὡραῖον δεῖγμα τοῦ ἀγγλοσαξωνικοῦ τύπου. Εὔρωστος, τετραγωνικὸς τοὺς ὤμους καὶ τὰ πλευρά, καλῶς ἐστηριγμένος ἐπὶ εὐρειῶν βάσεων μὲ γαληναῖον ἐπίμηκες πρόσωπον, ὀφθαλμοὺς γλαυκούς, μέτωπον ὑψηλόν, ῥῖνα εὐθεῖαν, ἔχει τὴν χροιὰν ὑπόλευκον, καὶ τὸ χαῦνον βλέφαρον τῶν φίλων τῆς τρυφῆς. Τὸ δεσπόζον χαρακτηριστικὸν τῆς φύσεως αὐτοῦ εἶνε ἡ δειλία, — δειλία τὴν ὁποίαν ἀποκρύπτει ὑπὸ θώρακα ψυχραιμίας, ἀλλ' ἤτις ἀναφαίνεται πάντοτε. Δὲν δύναται νὰ λάβῃ τὸν λόγον καὶ νὰ μὴ ἐρυθριάσῃ ὡς παιδίον καὶ βατταρίσῃ ἐπί τινα λεπτά. Ὡς πρὸς τὰς ἀποφάσεις πάλιν, ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι δὲν εἶνε αὐτὸς ὅστις θὰ προβιβάσῃ ποτὲ εἰς ὁμότιμον τὸν γραμματέα του.

Ἰδοὺ νῦν ἔφθασεν εἰς τὸν λιμένα ὅπου ἡ αὔρα θᾶττον ἢ βράδιον ἔμελλε νὰ ὠθήσῃ τὰ ἱστία του. Θὰ δεχθῇ τὴν ἐντολὴν ὅπως σχηματίσῃ τὸ ὑπουργεῖον; (1) Εἶνε ἥκιστα πιθανὸν τοῦτο. Cavendo tutus εἶνε τὸ σύμβολον τοῦ οἴκου του, τὸ δὲ ἔμβλημα αὐτοῦ ὄφις. Καὶ εὐκόλως βεβαίως θὰ ἐννοήσῃ ὅτι τὴν φορὰν ταύτην ἡ ψῆφος τῆς Ἀγγλίας κατὰ πολὺ ὑπερακοντίζει τὸ πρόγραμμα αὐτοῦ.

Ἡ μεγάλη αὐτὴ χώρα ὑπάρχει ἀφορμὴ νὰ πιστεύσῃ τις ὅτι ἤρξατο βλέπουσα μετ' ἀνησύχου ὄμματος τὴν Γαλλίαν προπορευομένην εἰς τὸν λογικὸν καὶ ἔσχατον τύπον τῆς ἀντιπροσωπευτικῆς κυβερνήσεως. Μὲ τὸ βλέμμα ἐστραμμένον πρὸς ἡμᾶς ἴσως ἀκόμη καὶ ἐν ἀγνοίᾳ των αἱ πόλεις καὶ αἱ κομητεῖαι ἐψηφοφόρησαν τὴν φορὰν ταύτην. Ἡ γαιοκτημοσύνη, τὸ δίκαιον τῶν πρωτοτοκίων εἶνε ἐκ τῶν ζητημάτων, ἅπερ ἡ νέα νομοθετικὴ περίοδος δὲν θὰ δυνηθῇ ν' ἀποφύγῃ τοῦ νὰ ἐπιληφθῇ. Ἴσως οὐδεὶς κρίνει ἐκ τῶν προτέρων αὐστηρότερον τὸ ἐνεστὼς σύστημα ἢ ὁ διάδοχος τοῦ σπουδαιοτάτου κτήματος πρωτοτοκίου τοῦ Ἡνωμένου βασιλείου.

(Ἕπεται συνέχεια.)

(1) Ὁ συγγραφεὺς ἔγραφε τὰς παραμονὰς τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ἐνεστῶτος ὑπουργείου, Γλάδστωνος καὶ αἱ ἐπιφυλάξεις αὐτοῦ αὗται ἀπεδείχθησαν ἐκ τῶν ὑστέρων βάσιμοι.

ΤΟ ΕΝ ΜΟΝΤΕ-ΚΑΡΛΟ ΧΑΡΤΟΠΑΙΚΤΕΙΟΝ

Ἀδύνατον εἶνε εἰς τὸν μεταβάντα εἰς Μόντε-Κάρλο νὰ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ χαρτοπαικτεῖον. Καὶ ἐν τούτοις ὁ διελθὼν διὰ τῆς Νίσης ἢ τῶν Καννῶν πρὶν μεταβῇ εἰς Μόντε-Κάρλο προγινώσκει εἰς ὁποῖον κίνδυνον ἐκτίθεται εἰσερχόμενος εἰς τὸ καταγώγιον ἐκεῖνο τῆς ἀπωλείας. Εὐτυχεῖς οἱ μόνον τὸ βαλάντιον ἐν αὐτῷ χάνοντες! Ἀλλὰ πόσοι χάνουν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν ζωήν των! Τοῦτο τοὐλάχιστον βεβαιοῦσι πλεῖσται ἐφημερίδες ἢ τοιχοκολλήματα καὶ φυλλάδια, ἅτινα δημοσιεύονται ἀκαταπαύστως ἐν ταῖς παρακειμέναις τῷ Μόντε-Κάρλο πόλεσι, καὶ ἐκτίθενται ἐν τοῖς ὑαλώμασι τῶν καταστημάτων ἢ πωλοῦνται ἀπὸ πρωΐας ἄχρις ἑσπέρας ἐν ταῖς ὁδοῖς. Ὑφίσταται λοιπὸν φιλολογία τις καὶ τέχνη ὁλόκληρος δυναμένη νὰ λεχθῇ *ἀντιμοντεκαρλική*, φιλολογία καὶ τέχνη βιαιοτάτη, ὑπερβολικὴ ὅσον οὐδεμία σχολὴ ὑπῆρξεν ἢ θὰ ὑπάρξῃ. Φρίττει τις ῥίπτων τὸ βλέμμα του ἐπὶ τῶν δημοσιευμάτων τούτων. Κατ' αὐτά, τὸ Μόντε-Κάρλο εἶνε πελώριον νεκροσκοπεῖον πλῆρες πτωμάτων, ἐν ᾧ καθεκάστην χιλιάδες κατεστραμμένων ὑπὸ τοῦ χαρτοπαιγνίου αὐτοκτονοῦνται, κατάρας καὶ βλασφημίας μεστὰς ἀπελπισίας καὶ ἐκδικήσεως πρὸς οὐρανὸν ἐξερευγόμενοι.

Ἐν τούτοις τὸ χαρτοπαικτεῖον τοῦ Μόντε-Κάρλο εἶνε πολλῷ κάλλιον πάντων τῶν ὁμοίων του, διότι ἐν αὐτῷ εἶνε ἀδύνατος ἡ ἀπάτη, ὁμοίως δὲ ἀδύνατον τὸ παίζειν ἄνευ χρημάτων ἐπὶ λόγῳ τιμῆς. Οἱ θέλοντες νὰ καταστραφῶσι πράττουσι τοῦτο ἐν πλήρει συνειδήσει. Μόνον τὸ ποσὸν ὅπερ φέρουσιν ἐφ' ἑαυτῶν δύνανται ν' ἀπολέσωσι, καὶ τοι δὲ εἰς πάσας τὰς τροπὰς τῆς τύχης ὑποκείμενοι οὐδαμῶς ἀπειλοῦνται ὑπὸ τεχνασμάτων αἰσχροκερδείας, λίαν συνήθων ἐν τοῖς ἄλλοις χαρτοπαικτείοις.

Ἡ διεύθυνσις τοῦ χαρτοπαικτείου οὐ μόνον ἐπὶ τῶν παικτῶν ἐνασκεῖ τὴν ἐποπτείαν ταύτην ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπολέσαντας πᾶν ὅ,τι εἶχον δὲν ἐγκαταλείπει εἰς τὴν οἰκτρὰν τύχην των· προσέρχεται εἰς βοήθειάν των παρέχουσα αὐτοῖς τὰ μέσα τῆς εἰς τὴν πατρίδα των ἐπιστροφῆς. Ὅταν παίκτης τις ἀπολέσῃ καὶ τὸν ἔσχατον αὐτοῦ ὀβολόν, ἡ διεύθυνσις προσφέρει εἰς αὐτὸν χρηματικὸν βοήθημα. Ἀλλ' ἐπειδὴ πιθανώτατον νὰ σπεύσῃ νὰ παίξῃ καὶ τοῦτο εἰς τὴν *ρουλέταν* ἢ εἰς ἄλλο τι, ὁ λαβὼν τοιοῦτο βοήθημα δὲν εἶνε πλέον δεκτὸς κατὰ τὸν κανονισμὸν εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ χαρτοπαιγνίου. Ὁ τοιοῦτος κατ' ἀνάγκην πρέπει ν' ἀπέλθῃ καὶ ἂν ἐπανέλθῃ βραδύτερον, νέα φέρων χρήματα, ὀφείλει πρῶτον, ὅπως τύχῃ εἰσιτηρίου, ν' ἀποδώσῃ τὸ βοήθημα. Ἐν Μόντε-Κάρλο πολλοὶ καταντῶσι τετράκις ἢ πεντάκις νὰ λάβωσι τὸ βοήθημα. Εἷς τῶν παικτῶν ἀπώλεσε περιουσίαν πολλῶν ἑκατομμυρίων· διατηρεῖ αὐτὸν ἡ διεύθυνσις ὡς καλὸν παράδειγμα εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους τὸ χαρτοπαικτεῖον. Χορηγεῖ εἰς αὐτὸν μικρὰν σύνταξιν, δέκα ἢ δώδεκα φράγκων τὴν ἡμέραν, διὰ τῶν ὁποίων ἀποζῇ ἐκεῖ ὅπου εἶδε καταποντισθεῖσαν ὅλην αὐτοῦ τὴν περιουσίαν. Μὴ νομίζετε ὅτι ἰάθη ἐκ τοῦ πάθους του. Οἰκονομεῖ μικρόν τι ποσὸν ἐκ τῆς συντάξεώς του· συλλέγει πεντήκοντα λεπτὰ ἢ μίαν δραχμὴν καθ' ἡμέραν, ἑκάστην δ' ἑβδομάδα ῥιψοκινδυνεύει πέντε φράγκα εἰς τὴν *ρουλέταν*· ἂν κερδίσῃ, παίζει ἄλλο τι παιγνίδιον μείζονα ἀπαιτοῦν κεφάλαια· ἂν χάσῃ, ἀρχίζει πάλιν τὴν διὰ τῶν στερήσεων οἰκονομίαν ὅπως παίξῃ τὴν ἑπομένην ἑβδομάδα· εἶνε φαιδρός, καὶ διάγει βίον πλήρη συγκινήσεων.

Ἐν τούτοις ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ χαρτοπαιγνίου ἐλλείπει ἡ εὐθυμία. Ἐκπλήττεταί τις ἐπὶ τῷ σοβαρῷ καὶ κεκοπιακότι ἤθει τῶν παικτῶν. Ὁ ἐπισκεπτόμενος ἀνέμενε νὰ ἴδῃ μορφὰς ὑπὸ σφοδροτάτων παθῶν ἐξημμένας· ἐνόμιζεν ὅτι θὰ παραστῇ εἰς δραματικὰς σκηνάς. Ἀπορεῖ δὲ βλέπων περὶ τὰς τραπέζας σοβαροὺς ἀνθρώπους, ὁλοβδοκόνδυλον κρατοῦντας διὰ τῆς μιᾶς χειρός, καὶ εἰκοσάφραγκα διὰ τῆς ἄλλης, γράφοντας τοὺς ἐξαγομένους ἀριθμοὺς ἐπὶ φύλλων χάρτου, βασανίζοντας τὸν ἐγκέφαλόν των διὰ βαθυτάτων ὑπολογισμῶν καὶ φέροντας ἐπὶ τῆς μορφῆς αὐτῶν πάντα τὰ σημεῖα συντόνου τοῦ πνεύματος προσοχῆς. Θὰ ἐξελάμβανέ τις αὐτοὺς ὡς μαθηματικοὺς ἐπιμόνως καταγινομένους εἰς τὴν λύσιν τῶν δυσχερεστάτων προβλημάτων. Σπανιώτατα ζωηρός τις παίκτης, Ἀμερικανός τις εἰθισμένος εἰς πάντα τὰ παράτολμα, ἢ Ῥῶσσος ἔκδοτος εἰς πάσας τὰς φαντασιοπληξίας, ζωογονοῦσι διὰ τῶν τολμηρῶν καὶ παρακεκινδυνευμένων ἀποπειρῶν των, τὰ σιωπηλὰ ἐκεῖνα παιγνίδια. Ὅτε δὲ κατὰ τύχην συμβαίνει τοῦτο, πάντες σταματῶσιν, ὡς ἐνώπιον παραδόξου, ἀπροσδοκήτου θεάματος. Οἱ ἄλλοι παῖκται, ἔκθαμβοι ἀκολουθοῦσιν ἐν σιγῇ, ἡμιάνοικτον ἔχοντες τὸ στόμα, τὴν πλήμμυραν καὶ τὴν ἀμπώτιδα τῆς τύχης. Ἀλλὰ συνήθως ἠρεμία σχεδὸν στυγνὴ ἐπικρατεῖ ἐν ταῖς αἰθούσαις ταύταις. Μόνον ὁ ἦχος τῶν ἐπὶ τῶν τραπεζῶν πιπτόντων εἰκοσαφράγκων ἀκούεται καὶ ἡ φωνὴ τῶν ὑπαλλήλων τῶν ἀναγγελλόντων τὸ ἐρυθρὸν ἢ μέλαν σημεῖον. Ἡ ἐντύπωσις εἶνε πένθιμος. Ὅπως παραμείνῃ τις παρατηρῶν πρέπει νὰ κατανικήσῃ τὴν τὸ πρῶτον καταλαμβάνουσαν αὐτὸν ἀηδίαν. Ἐνίοτε μικρά τις φιλονεικία ταράττει τὴν γενικὴν ἡσυχίαν· δύο παῖκται ἀμφισβητοῦσι περὶ τῆς καταθέσεως καὶ τοῦ προκύψαντος κέρδους· παρεμβαίνουσιν οἱ ὑπάλληλοι· ἡ διένεξις ἀνάπτει· ἐπὶ τέλους ἂν παραταθῇ πληρόνουσι καὶ τοὺς δύο καὶ ἐπανέρχεται ἡ

ἡσυχία. Τότε ἕκαστος βυθίζεται ἐκ νέου εἰς τοὺς βαθεῖς του ὑπολογισμούς.

Ὡς πᾶσαι αἱ ἐπιστῆμαι, ἡ ἐπιστήμη τῆς *ρουλέτας* καὶ τῆς *τριανταμίας* στηρίζεται ἐπὶ τῆς πείρας· οἱ κερδαίνοντες ἀριθμοὶ σημειοῦνται ἐπιμελέστατα καὶ δημοσιεύονται καθ' ἑσπέραν διὰ μικρῶν εἰδικῶν ἐφημερίδων πωλουμένων πανταχοῦ ἐν Μόντε-Κάρλο· ἐκ τοῦ παρελθόντος προσπαθοῦσι νὰ συναγάγωσι πορίσματα διὰ τὸ μέλλον. Ἴδιον βιβλιοπωλεῖον, τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς *ρουλέτας* καὶ τῆς *τριανταμίας*, ἔρχεται εἰς ἐπικουρίαν τῶν ἐρευνητῶν, δεικνύον εἰς αὐτοὺς τὴν καλλίστην πρὸς τὸ κερδαίνειν μέθοδον. Ἐν τοῖς σιδηροδρομικοῖς σταθμοῖς καὶ τοῖς παραπήγμασι πωλοῦνται βιβλία φέροντα τίτλους μεστοὺς ὑποσχέσεων: Ἡ *τέχνη τοῦ κερδαίνειν*... Τὸ *ἀλάνθαστον Μέσον*... τὸ *Μυστήριον τοῦ Κέρδους*.... κτλ. κτλ. Ἀλλὰ δὲν εἶνε δυνατὸν ν' ἀναγνώσῃ τις τὰ ἔργα ταῦτα χωρὶς ν' ἀγοράσῃ αὐτά, διότι πωλοῦνται περιβεβλημένα διὰ χαρτίου. Ἄλλως τε τὰ πλεῖστα εἶνε εὐθηνότατα. Διὰ δύο ἢ τριῶν φράγκων μανθάνει τίς νὰ κερδαίνῃ ἑκατομμύρια. Ἐν τούτοις ὑπάρχει τοιούτου εἴδους βιβλίον τιμώμενον *ἑξακοσίων φράγκων!*

Ἡ τέχνη αὕτη τοῦ κερδαίνειν οὐ μόνον διὰ βιβλίων γίνεται γνωστή, ἀλλὰ διδάσκεται καὶ ὑπὸ ἐγκρίτων καθηγητῶν, οἵτινες περιφέρονται πέριξ τῶν τραπεζῶν, προσφέροντες τὰ μαθήματά των εἰς πάντας καὶ εἰς πάντα. Οὔτε τίτλους ἔχουσιν, οὔτε βαθμούς, οὔτε διπλώματα. Ἐν Μόντε Κάρλο ἡ διδασκαλία εἶνε πάντῃ ἐλευθέρα, ὅπως δ' ἐν τοῖς γερμανικοῖς Πανεπιστημίοις, ὁ μαθητὴς πληρόνει ἀπ' εὐθείας τὸν διδάσκαλον ὃν ἑκουσίως ἐξέλεξεν. Οἱ πλεῖστοι τῶν καθηγητῶν τούτων δὲν ἐσπούδασαν ἐν τοῖς βιβλίοις, ἅτινα διδάσκουσι λέξεις μᾶλλον ἢ πράγματα· εἶνε φιλόφρονες ἄνθρωποι « προσφέροντες εἰς ὑπηρεσίαν τῆς ἀνθρωπότητος τὴν πεῖραν ἣν ἠγόρασαν πολὺ ἀκριβά ». Ἀμέσως ἐκ τῆς στάσεως, τῆς μορφῆς, τῆς ἐνδυμασίας αὐτῶν ἐννοεῖ τις ὅτι ἰδίως ἡ δυστυχία ἐμόρφωσε τὴν πεῖράν των. Καραδοκοῦσι δὲ πρὸς ἄγραν νέων παικτῶν πρωτοπείρων καὶ ἀθῴων. Σημειωματάριον κρατοῦντες εἰς τὴν χεῖρα ἐγγράφουσι τοὺς ἐξαγομένους καὶ μὴ ἀριθμούς, ὑπολογίζουσι, τηροῦσι σημειώσεις. Εἰς ἑκάστην κλήρωσιν, ἐκβάλλουσιν ἐπιφωνήματα, στεναγμούς, ὑψοῦσι τοὺς ὤμους, ἀνασείουσι τὴν κεφαλὴν κραυγάζοντες. « Ἥτο τῆς τύχης! τὸ εἶχα εἰπεῖ ἐγώ! αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς εἶπα πῶς θὰ κερδήσῃ. » Κατὰ μικρὸν ἐξάπτονται, καθίστανται οἰκειότεροι, ψιθυρίζουσι πολύτιμόν τινα συμβουλὴν εἰς τὸ οὖς τοῦ γείτονός των. Ἂν συναφθῇ συνδιάλεξις, εἰσέρχονται καὶ εἰς τὰς ἐλαχίστας λεπτομερείας, ἀναπτύσσουσι πάντα τὰ μυστήρια τοῦ παιγνιδίου, ἐκθέτουσι τὰς θεωρίας των. Ἐπὶ τέλους ὑποδεικνύουσιν εἰς τοὺς ἀκροατάς των πῶς πρέπει νὰ παίζωσι διὰ νὰ κερδίσωσι. Καὶ ἂν μὲν πράγματι κερδίσῃ ὁ παίζων, δὲν ἀρνεῖται εἰς αὐτοὺς μικρὰν ἀμοιβήν, ἀλλ' ἂν χάσῃ καὶ μανιώδης στραφῇ πρὸς αὐτοὺς ὅπως τοὺς ἐξυβρίσῃ, μάτην τοὺς ζητεῖ· ἐγένοντο ἄφαντοι πρὸς ἄλλους παίκτας εἰς ἄλλην τράπεζαν κομίζοντες τὰς συμβουλάς των. Παρὰ τοὺς καθηγητὰς καὶ ὑπ' αὐτοὺς εὑρίσκονται οἱ ἁπλοῖ σημειωταί, οἵτινες σημειοῦσι τοὺς ἐξαγομένους ἀριθμοὺς καὶ παρέχουσι πληροφορίας περὶ τῆς πορείας τοῦ παιγνιδίου. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων κερδῶν κερδαίνουσι προσέτι χίλια ἢ δισχίλια φράγκα τὸν μῆνα ἐξ ἄλλης ἐπιχειρήσεως. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ ἐπιχείρησις αὕτη δὲν εἶνε δύσκολος, ἐν τούτοις εἶνε λίαν κερδαλέα. Εἰσερχόμενοι πρῶτοι εἰς τὸ χαρτοπαικτεῖον ἀπὸ τῆς πρωΐας, καταλαμβάνουσι τὰς καλλιτέρας θέσεις, ἃς παραχωροῦσιν ἀντὶ εἴκοσι φράγκων εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ καθήσωσιν ἀνέτως παίκτας. Ἐπαναλαμβάνουσι τὸ τέχνασμα τοῦτο κατὰ τὰς ὥρας τοῦ γεύματος καὶ τῶν συναυλιῶν, ὁπότε κενοῦται ἡ αἴθουσα. Μόλις ἴδωσι κενὴν ἕδραν καταλαμβάνουσιν αὐτήν, ἅμα δὲ φανῇ τις ἐπιθυμῶν αὐτήν, τὴν προσφέρουσιν ἐπ' ἀμοιβῇ. Οὕτω προσθέτουσιν ἑκατοστύας τινὰς φράγκων εἰς τοὺς συνήθεις αὐτῶν πόρους. Δὲν περιφρονοῦσι καὶ τὰ μικρὰ κέρδη. Εἰξεύρουσιν ὅτι τὰ μικρὰ ῥυάκια κάμνουσι τοὺς μεγάλους ποταμούς.

Ἐκτὸς τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν σημειωτῶν, εἰσὶ καὶ οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος παῖκται καὶ παίκτριαι. Οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὰς αἰθούσας τοῦ Μόντε-Κάρλο ἐκπλήττονται βλέποντες ἄνδρας καὶ γυναῖκας πενιχρὸν ἔχοντας τὸ ἐξωτερικόν, νὰ παίζωσι σπουδαῖα ποσὰ καταθέτοντες ποικιλοτρόπως ἐπὶ τῶν αὐτῶν περίπου ἀριθμῶν. Ποῦ εὑρίσκουσιν οὗτοι τὰ χρήματα; Τὰ παρέχουσιν εἰς αὐτοὺς αἱ Ἑταιρίαι, ἃς ἀντιπροσωπεύουσι. Ἱδρύονται, πράγματι, Ἑταιρίαι παικτῶν καὶ παικτριῶν, διαχειριζόμεναι κοινὸν κεφάλαιον 30, 000, 40,000, 50,000, 100,000 ἢ 500,000 φρ. Ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι αἱ πρὸς κέρδος ἐλπίδες εἰσὶ δῆθεν περισσότεραι, περισσοτέρων ὄντων τῶν χρημάτων, συμπράττουσιν ὅπως διαθέτωσι μεγάλα κεφάλαια. Εἰσὶ δὲ πολλαὶ τοιαῦται ἑταιρίαι. Ἡ γαλλικὴ ἑταιρία, ἡ ἀρμενική, ἡ ῥωσική, ἡ ἰταλικὴ ἀποτελουμένη ἐκ τῶν μεγαλειτέρων εὐπατριδῶν τῆς Νεαπόλεως, ἡ ἀγγλικὴ κτλ. Αἱ ἑταιρίαι αὗται προσλαμβάνουσιν ὑπαλλήλους εἰς οὓς παρέχουσιν ἡμερομίσθιον 20—25 φράγκων. Ἡ ἀγγλικὴ ἑταιρία ἐπελήφθη μετὰ σπουδαιότητος τοῦ πράγματος. Προσέλαβε τραπεζικοὺς ὑπαλλήλους καὶ μισθοδοτεῖ αὐτοὺς ἀδρῶς. Διὰ τοῦ συστήματος τούτου δύναταί τις νὰ παίζῃ ταυτοχρόνως εἰς τὰς πέντε τραπέζας ἑνῷ περιοδεύει εἰς Κάννας, εἰς Μαντών, ἢ εἰς Σὰν-Ρέμο. Τὴν νύκτα, περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν, ἅμα τῷ πέρατι τοῦ παιγνιδίου, οἱ ὑπάλληλοι δίδουσιν εὐθύνας τῶν πεπραγμένων εἰς τὸν διευθυντὴν τῆς Ἑταιρίας. Τότε ἄρχεται ἡ μεγάλη ἐργασία ἡ διαρκοῦσα πολλὰς ὥρας τῆς νυκτός, ἐνίοτε δὲ μέχρι πρωΐας. Μελετῶσι τὴν ἱστορίαν τῶν ἀριθμῶν, ἐξελέγχουσι τοὺς συχνότερον κληρωθέντας, ὡς καὶ τοὺς μὴ κληρωθέντας παντάπασιν. Ἑτοιμάζουσι τὴν ἔφοδον διὰ τὴν ἐπαύριον. Ἀκούει τις τοὺς διευθυντὰς τῶν ἑταιριῶν τούτων λέγοντας ἐν πάσῃ σπουδαιότητι ὅτι προτιμῶσι νὰ ἐργάζωνται τὸ πρωὶ πρὸς ἐξέλεγξιν τῶν ἀριθμῶν τούτων, διότι τὴν πρωΐαν ἔχουσι, καθαρωτέρας τὰς ἰδέας των. »

Τοιαῦται εἶνε αἱ πρώτισται βιομηχανίαι αἱ ἐν τῷ χαρτοπαικτείῳ ἐξασκούμεναι, παραλειπομένης ἐννοεῖται τῆς τῶν κυφῶν τῶν ἐνοικιαζομένων ὅπως φέρωσι τὴν τύχην, τῆς τῶν κοπτριῶν τῶν παιγνιοχάρτων, αἵτινες ἐκλιπαροῦσι δωρεάν τινα τῶν κερδαινόντων, τῆς τῶν προφητευόντων τοὺς μέλλοντας νὰ κληρωθῶσιν ἀριθμοὺς κτλ. κτλ. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ χαρτοπαικτείου ἐξασκεῖται σπουδαιοτέρα καὶ ἐπικερδεστέρα πασῶν τῶν ἄλλων βιομηχανία, ἡ τῶν *δανειστῶν* καὶ *δανειστριῶν*. Ὅλοι οἱ θεράποντες τῶν ξενοδοχείων, τῶν καφενείων ἀνεξαιρέτως, δανείζουσιν ἐπὶ ἐνεχύρῳ ὡρολογίων, κοσμημάτων κτλ. ποριζόμενοι κέρδη πολλῷ ὑπέρτερα τῶν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν. Οἱ τοκογλύφοι οὗτοι δανείζουσιν ἐπὶ τόκῳ 20 φράγκων τὴν ἡμέραν ποσὸν 1000 φρ. τουτέστιν ἐπὶ τόκῳ 730 %! Καὶ δὲν καταναγκάζουσι τοὺς παίκτας, ἂν θέλουν ἃς δανεισθοῦν ὑπὸ τοιούτους ὅρους. Φεῦ! συνηθέστατα δανείζονται οὗτοι ἐμπιστευόμενοι εἰς αὐτοὺς τὴν ἐσχάτην ἐλπίδα των. Λέγεται δ' ὅτι προτιμότεροι πάλιν εἶνε οἱ ἄρρενες τοκογλύφοι τῶν θηλέων. Αὗται, ὅπως οἱ καθηγηταὶ τῆς *ρουλέτας* ἠγόρασαν ἀκριβὰ τὴν πεῖραν αὐτῶν· πᾶσαι σχεδὸν διῆλθον εὐδαίμονας ἡμέρας ἄλλο μετερχόμεναι ἐπάγγελμα. Ἀλλ' ἐσωρεύθησαν τὰ ἔτη, καὶ τὰ πάντα ἀπέπτησαν ἐφ' ᾧ ἀγρίαν τινὰ ζηλοτυπίαν τρέφουσι κατὰ παντὸς ὅ,τι ὡραῖον καὶ νέον καὶ εὐτυχές. Γίνονται τραπεζῖτιδες καὶ ὅπως ἐκδικηθῶσι καὶ ὅπως πλουτήσωσιν. Ἄρρητον δ' αἰσθάνονται ἡδονὴν ἀπογυμνοῦσαι δυστυχεῖς παικτρίας, πρὸ πάντων ἂν εἶνε ὡραῖαι, τῶν ἀδαμάντων, τῶν μαργαριτῶν, τῶν ἐνωτίων αὐτῶν, παντὸς κοσμήματος ἀφαιρουμένου ἓν πρὸς ἓν ἐκ τῶν κεφαλῶν ἢ τῶν περικαλλῶν τραχήλων των καὶ καταπίπτοντος εἰς τὸ βάραθρον ἐκεῖνο τῆς τοκογλυφίας· διότι πολλάκις γυναῖκες ὑπὸ τῆς μανίας τοῦ παιγνιδίου παραφερόμεναι ἐξέρχονται ἀλλοφρόνως ἐκ τῆς αἰθούσης τοῦ χαρτοπαικτείου καὶ τρέχουσαι παραδίδουσιν εἰς τὰς ἀπλήστους τῶν θηλέων τοκογλύφων χεῖρας τὰ κοσμήματα αὐτῶν. Ἦσαν ἱκαναὶ νὰ παίξωσι τοὺς πίλους των, τὰς ἐσθῆτάς των, καὶ αὐτοὺς ἔτι τοὺς χιτῶνάς των, ἂν μὴ ἡ αὐστηρὰ ἀστυνομία τοῦ Μόντε-Κάρλο ἀπηγόρευε τοῦτο. Οἱ ἄνδρες ἐνεχυριάζουν τὰ ὡρολόγιά των, τὰ κομβία τῶν περιχειρίδων των, τὰς καρφίδας τοῦ περιλαιμίου των. Ἐν τινι ἀγορᾷ τοιούτων πραγμάτων ἐξετέθησάν ποτε εἰς πώλησιν 1,560 περίπου καρφίδες περιλαιμίων. Αἱ χεῖρες τῶν καταστραφέντων ἐν τῷ παιγνιδίῳ εἶχον ἀποσπάσει αὐτὰς ὅπως ῥίψωσι τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων κύβον.

Ταῦτα πάντα εἶνε βεβαίως ἀξιοκατάκριτα καὶ εἶνε εὐνόητος τῶν ἠθικολόγων ἡ ἀγανάκτησις κατὰ τοῦ καταγωγίου τούτου τῶν τυχηρῶν παιγνιδίων. Ἀλλὰ τοιοῦτοι οἱ ἄνθρωποι. Τἆλλα καὶ ἀλλαχόθι παιγνίδια εἰσιν ὁμοίως ἀξιόμεμπτα καὶ ἴσως αἱ χρηματιστικαὶ ἐπιχειρήσεις, αἵτινες τοσαύτας κατέστρεψαν τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη οἰκογενείας εἰσὶ πολλῷ κακοηθέστεραι τῶν ἐν τῷ χαρτοπαικτείῳ τοῦ Μόντε-Κάρλο τυχηρῶν παιγνιδίων.

(Gabriel Charmes) .... Κ.

Ο JENNER

ΚΑΙ Ο ΕΝΔΑΜΑΛΙΣΜΟΣ

Ὑπάρχουσιν ὀλίγαι προνομιοῦχοι ἀληθῶς ὑπάρξεις, εὐτυχήσασαι νὰ κατορθώσωσι μέγα τι ἔργον ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ δόξα τῶν μακαρίων τούτων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εὐεργετῶν εἶνε τόσῳ μᾶλλον ἀξιοζήλευτος, ὅσῳ οὐδεμία ἀνάμνησις ὀδυνηρὰ συνδέεται πρὸς ταύτην. Μεταξὺ τῶν μεγάλων τῆς ἀνθρωπότητος εὐεργετῶν ἔξοχον κατέχει θέσιν ὁ ἄγγλος Edward Jenner, ὁ ἔνδοξος ἰατρὸς ὁ ἀνακαλύψας τὴν δαμαλίδα. Οὗτος ἐγεννήθη ἐν Berkeley ἐν τῇ κομητείᾳ τῆς Glocester τὴν 17 μαΐου 1749. Ἔσχε διδασκάλους ἑαυτοῦ εἰς τὴν ἰατρικὴν τέχνην τὸν διακεκριμένον χειρουργὸν Sudbury καὶ τὸν διάσημον φυσιολόγον Ἰωάννην Hunter. Ἐγκατέστη ἐν τῇ γενετείρᾳ αὐτοῦ πόλει, ἔνθα ἀπησχόλει τὸν χρόνον τὸν ἀπολειπόμενον αὐτῷ ἐκ τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματός του εἰς μελέτας ἀφορώσας εἰς τὴν φυσικὴν ἱστορίαν καὶ εἰς τὴν παθολογικὴν ἀνατομίαν. Ἐδημοσίευσε δὲ ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τούτων παρατηρήσεις (ἰδίως περὶ ὀρνιθολογίας), αἵτινες ἤθελον ἐπαρκέσει ὅπως διαφημίσωσι τὸν συγγραφέα διὰ τὴν πρωτότυπον αὐτῶν ἀξίαν, ἐὰν μὴ ἐξηλείφετο οὕτως εἰπεῖν ἡ ἀξία αὕτη ὑπὸ τῆς φήμης τῆς μεγάλης ἀνακαλύψεως, ἥτις ἀναγκαίως ἐπεσκίασε πᾶν ἄλλο ἔργον αὐτοῦ.

Ὁ Jenner μεγάλως ἀλλὰ καὶ δικαίως ἐδοξάσθη διὰ τὴν ἀνακάλυψιν καὶ τὴν διάδοσιν τῆς δαμαλίδος. Ἡ μεγάλη αὕτη ἀνακάλυψις ἐγένετο τῷ 1776 ἐν Berkeley, ἀλλὰ κυρίως ἐγνώσθη αὕτη λεπτομερῶς τῷ 1796, ἀφοῦ ἐπεβεβαίωσαν αὐτὴν πλεῖστα πειράματα καὶ παρα-

τηρήσεις. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπολεμήθη ὁ ἐνδαμαλισμὸς ὑπὸ τῶν προλήψεων, ἐπὶ τέλους ὅμως ἐξετιμήθη κατ' ἀξίαν. Ὁ Jenner ὑπῆρξεν ἀρκούντως εὐτυχής, ὅπως ἴδῃ τὴν πρακτικὴν τοῦ ἐνδαμαλισμοῦ διαδιδομένην καθ' ἅπασαν τὴν ὑφήλιον. Ἀνεδείχθη δὲ λίαν ἀφιλοκερδής, ὡς ἀληθῶς σοφὸς καὶ φιλάνθρωπος ἀνήρ, διότι ἐδημοσίευσεν ἀνακάλυψιν ἧς ἡ μυστικότης ἠδύνατο νὰ προσπορίσῃ αὐτῷ μεγάλα κέρδη. Διὰ ταῦτα ἐδέχθη τὴν ἐκδήλωσιν τῶν σεβασμάτων τῶν συμπολιτῶν του καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀγγλικοῦ παρλαμέντου ἀμοιβὴν εἰκοσακισχιλίων λιρῶν στερλινῶν.

Ὁ Jenner ἀπεβίωσε τὴν 26 ἰανουαρίου 1823. Τὸ πρῶτον αὐτοῦ πόνημα περὶ δαμαλίδος ἐδημοσίευσε τῷ 1798. Κατόπιν δὲ δι' ἀλλεπαλλήλων δημοσιεύσεων τῷ 1799, τῷ 1800 καὶ τῷ 1801, συνεπλήρωσε τὰς περὶ δαμαλίδος παρατηρήσεις του. Σώζονται δὲ καὶ τινα χειρόγραφα αὐτοῦ.

Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος μέχρι σήμερον ἡ πεῖρα ἐκύρωσε τὴν ἔκτακτον ἀξίαν τοῦ πρὸς τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα εὐεργετήματος τοῦ Jenner. Αἱ ἐπιδημίαι τῆς εὐλογίας ἠλαττώθησαν οὐσιωδῶς εἰς τὰς πεπολιτισμένας κοινωνίας, ἐγένετο δὲ σπανιωτάτη ἡ ἐμφάνισις τῆς ἀσθενείας ταύτης εἰς τὰς ἀνωτέρας κοινωνικὰς τάξεις, ἔνθα ἐφαρμόζονται τακτικώτερα ὁ ἐνδαμαλισμὸς καὶ ὁ ἀναδαμαλισμός, διότι ἡ προφυλακτικὴ δύναμις τῆς δαμαλίδος εἶνε προσωρινή· δέον ἑπομένως μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινὸς νὰ ἐπαναλαμβάνηται ἡ εἰσαγωγὴ αὐτῆς εἰς τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμόν. Ὑπενθυμίζομεν ἐνταῦθα, ὅτι ἐνδαμαλισμὸς ὀνομάζεται ἡ δι' ἐνοφθαλμίσεως μετάδοσις παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ νόσου ἀπαντώσης εἰς τὸ βόειον γένος. Ὁ Jenner παρετήρησεν, ὅτι οἱ εἰς τὴν περιποίησιν καὶ εἰς τὴν ἄμελξιν τῶν ἀγελάδων ἀσχολούμενοι, ἐπαρουσίαζον εἰς τὰς χεῖράς των ἐξάνθημα προσόμοιον τῷ ἐν τοῖς μαστοῖς τῶν ζώων τούτων παρατηρουμένῳ, ὅτι δὲ συγχρόνως οὗτοι ἐφαίνοντο ἀπηλλαγμένοι κατὰ τὰς ἐνσκηπτούσας ἐν τῷ τόπῳ ἐπιδημίας τῆς εὐλογίας. Αἱ παρατηρήσεις αὗται ἐχρησίμευσαν ὡς κυρία ἀφετηρία πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ ἐνδαμαλισμοῦ. Ὅ,τι τυχαίως συνέβαινεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τούτους, ὁ Jenner ὑπέβαλεν εἰς τὸν πειραματισμόν. Λαμβάνων οὗτος διὰ τῆς αἰχμῆς νιστερίου ἐκ τῶν φλυζακίων τῶν ἐπὶ τῶν μαστῶν τῶν ἀγελάδων ἀναπτυσσομένων ἐλαχίστην ποσότητα λύμφης, εἰσῆγεν αὐτὴν ἐν τῷ δέρματι τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν ἐβράδυνε δὲ νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι, μετὰ διάστημα τριῶν ἢ τεσσάρων ἡμερῶν, ἐν ᾧ σημείῳ εἶχεν ἐναποτεθῇ ἡ λύμφη αὕτη ἀνεπτύσσετο φλυζάκιον, καθ' ὅλα προσόμοιον τῷ ἐπὶ τοῦ μαστοῦ τῆς ἀγελάδος φλυζακίῳ ἐκείνῳ, ἐξ οὗ ἡ λύμφη ἐλήφθη. Ἡ λυμφικὴ δὲ αὕτη οὐσία ἡ ἐν τῷ φλυζακίῳ τοῦ ἀνθρώπου παραχθεῖσα, μεταδιδομένη διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου εἴτε εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἴτε εἰς τὴν ἀγελάδα, τὸ αὐτὸ σταθερῶς ἔδιδεν ἀποτέλεσμα. Ὁ δὲ ἄνθρωπος ὁ τὴν δοκιμασίαν ταύτην ὑποστάς, τὴν αὐτὴν ἐπαρουσίαζεν ἀνοσίαν, ἤτοι τὴν ἰδιότητα νὰ μὴ προσβάλληται ὑπὸ εὐλογίας κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐπιδημιῶν ταύτης, ἣν καὶ οἱ ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τῶν ἀγελάδων εἴτε τυχαίως εἴτε τεχνητῶς ἐνοφθαλμιζόμενοι.

Ἐν Ἑλλάδι ἡ πρακτικὴ τοῦ ἐνδαμαλισμοῦ εἰσήχθη ἀπὸ τοῦ 1801 τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Ἄρχοντος τῆς Ὕδρας Γεωργίου Βούλγαρη. Κατὰ τὰ τελευταῖα ὅμως ταῦτα ἔτη ἐνέσκηψε καθ' ὅλον τὸ κράτος ἐπιδημία εὐλογίας, πολλὰ ποιήσασα μέχρι τοῦδε θύματα, διότι ὁ ἐνδαμαλισμὸς καὶ ὁ ἀναδαμαλισμὸς δὲν γίνονται τακτικῶς καὶ ὡς δεῖ ἐλλείψει μέσων, τὰ ὁποῖα μόνη πεφωτισμένη διοικητικὴ πρόνοια δύναται νὰ παρασκευάσῃ καὶ νὰ ἐφαρμόσῃ.

*

Η ΕΝΔΕΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Ἡ ἔνδεια ἐν Παρισίοις ἔχει διπλῆν ἑστίαν· ἡ εὑρίσκεται ἐν τῷ Ἄστει περὶ τὸ Πάνθεον καὶ τὸ ἐργοστάσιον Gobelins, ὅπου ἐπὶ ἑπτὰ κατοίκων ὁ εἷς εἶνε πένης καὶ ὅπου ἐντὸς στρατώνων ἐξ ἓξ καὶ πλέον πατωμάτων κατοικοῦσιν ἐνίοτε 200—300 οἰκογένειαι καὶ κοιμῶνται ἐν ἑκάστῃ κλίνῃ κατὰ μέσον ὅρον τρία ἄτομα· ἢ εὑρίσκεται εἰς τὰς ἑτοιμορρόπους οἰκίας τῶν προαστείων. Ἐνταῦθα εἰς τὴν Cité Dorée, τὴν ἕδραν τῶν ῥακοσυλλεκτῶν, τὴν Cité Grand, Cité du Marn, κτλ. ὑπάρχει ἡ φοβερωτέρα ἕδρα τῆς πενίας, ὅπου ὀκνηρία καὶ ἀνηθικότης μετὰ χρονικῶν ἐπιδημιῶν ἐπικρατοῦσι. Συνήθως οἰκογένεια ἐργατῶν συνίσταται ἐκ 4 προσώπων, ἀνδρός, γυναικὸς καὶ δύο τέκνων. Πρὸς κατοικίαν, ἐνδυμασίαν καὶ τροφὴν ἀναγκαιοῦσι 5 φράγκα καθ' ἑκάστην, ἀλλὰ τὰ 1800 ταῦτα φράγκα κατ' ἔτος οὐδὲ ὑπὸ τοῦ εἰκοστοῦ μέρους τῶν ἐν Παρισίοις ἐργατῶν κερδίζονται. Ὑπάρχουσι μὲν ἡμερομίσθια ἐξ 6—7 φράγκων, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ 6 ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος δύναταί τις νὰ ἐργάζηται, πρέπει δὲ νὰ τρώγῃ καὶ τὰς ἑπτά. Οἱ ἐργάται, οἱ κάλλιον μισθοδοτούμενοι εἶνε οἱ χρωματισταὶ οἰκοδομῶν (peintres en bâtiments) λαμβάνοντες ἑπτὰ φράγκων ἡμερομίσθιον· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἐργασία των διαρκεῖ μόνον ἀπὸ Ἀπριλίου μέχρι Σεπτεμβρίου, δὲν δύνανται νὰ κερδήσωσιν ἢ τὸ πολὺ 1400 φρ. τὸ ἔτος. Πόσον δεινοτέρα εἶνε ὅμως ἡ θέσις τῆς πλειονότητος ἥτις, ἐν ᾧ ἔχει τὰς αὐτὰς ἀνάγκας καὶ ὑποχρεοῦται νὰ πληρώνῃ τοὺς αὐτοὺς φόρους, εἰς 250 κατὰ μέσον ὅρον ἐργασίμους ἡμέρας κερδίζει μόνον 900 φρ., εἰς ἃ δύναταί τις νὰ προσθέσῃ ἄλλα 100, τὰ ὁποῖα ἡ σύζυγος πορίζεται μετὰ κόπου! Ἡ κατοικία τῶν ἀνθρώπων τούτων συνίσταται ἐξ ἑνὸς δωματίου, ὅπου πατήρ, μήτηρ, καὶ ἔφηβα πολλάκις τέκνα ζῶσιν ἐν ὀλεθρίᾳ ἀναμίξει. Τὸ δωμάτιον εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐνοικιασμένον καθ' ἑβδομάδα, καὶ στοιχίζει ἀναλόγως τῆς εὐρυχωρίας 2 ½—3 φρ. Ὑπολείπονται 2 φρ. διὰ τὰς ἀνάγκας 4 ἀτόμων!

Φυσικῷ τῷ λόγῳ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ κυριωτέρα τροφὴ συνίσταται ἐκ ξηρῶν τεμαχίων ἄρτου, ἅτινα στοιχίζουσι 15 λεπτὰ ἡ λίτρα, καὶ ἐξ ὀλίγου στέατος. Τὴν ἡμέραν τῆς πληρωμῆς ἀγοράζουσιν ὀλίγον κρέας καὶ τὰ ἀπομεινάρια τῶν τῆς ἐσχάτης τάξεως ξενοδοχείων, ἅτινα ἀναμεμιγμένα μετὰ γεωμήλων, ἀλλὰ μόνον ἐὰν ταῦτα εἰσὶν εὐθηνά, ἀποτελοῦσι φαγητόν τι ὀνομαζόμενον ratatouille. Ἐὰν ἐπέλθωσι νόσοι ἢ παῦσις τῆς ἐργασίας, καθυστερεῖται τὸ ἐνοίκιον καὶ τότε πᾶν τὸ ἔχον ἀξίαν τινὰ μετατίθεται εἰς τὸ ἐνεχυροδανειστήριον. Ἐὰν ὁ ἀνὴρ εὐνοηθῇ ὑπὸ τῆς τύχης καὶ εἶνε καλὸς ἐργάτης, «sublime» ὀνομαζόμενος, τότε καὶ μόνον δύναται νὰ εὕρῃ ἄλλην τινὰ θέσιν ὡς βοήθειαν καὶ νὰ δυνηθῇ νὰ συντηρήσῃ ἑαυτόν τε καὶ τὴν οἰκογένειαν. Ὑπάρχουσιν ὅμως ἐν Παρισίοις 45,000 κακοὶ ἐργάται, ἐξ ὧν πάμπολλοι ὑπὸ τῆς ἐνδείας ἀποθαρρυνθέντες «sublimes». Εὐκόλως οὗτοι ἐν πόλει, ἔνθα ἐπὶ 100 κατοίκων ὑπάρχει ἓν οἰνοπωλεῖον, ἐπιδίδονται εἰς τὴν μέθην, ἥτις ἐπὶ στιγμὴν ἐπιφέρει τὴν λήθην· οὕτω δὲ διαδίδεται ὁ ἀλκολισμός, ὅστις καὶ τὴν διάνοιαν καταστρέφει καὶ τὰς ἐρχομένας γενεὰς δηλητηριᾷ. Ὁ Παρισιανὸς μέθυσος, ὃν σπανίως ἀπαντᾷ τις εἰς ἄκραν μέθην, ἔχει περιπλέον εἰς τὴν διάθεσίν του 230 αἰθούσας χοροῦ καὶ 7226 σφαιριστήρια, καὶ ἐπειδὴ σχεδὸν πάντοτε μεταχειρίζεται κακῶς τὴν οἰκογένειάν του, οὐδὲν ἄπορον ἐὰν σύζυγος καὶ θυγάτηρ ἀπὸ βαθμίδος εἰς βαθμίδα καταπίπτουσιν, ὅπως διασκεδάσωσι καὶ φάγωσι καλῶς. Τὴν λύσιν τοῦ δράματος δύναταί τις ν' ἀναγνώσῃ εἰς τὸ Assommoir τοῦ Ζόλα. Ἔτι δὲ θλιβερωτέρα εἶνε ἡ πενία τῶν γυναικῶν. Ὑπάρχουσιν ἐν Παρισίοις 50,000 ἐργάτιδες ἄνευ γονέων καὶ συγγενῶν, αἵτινες ἔχουσιν ἐκλογὴν μόνον μεταξὺ τῆς πείνης καὶ τοῦ αἴσχους. Πλεῖσται ἐξ αὐτῶν ἔρχονται ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐλπίζουσαι νὰ πορισθῶσιν ἐντίμως τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἀλλ' ἀντὶ τούτου εἰς μείζονα ἔνδειαν περιέρχονται, ἢ εἰς ἄλλο τι χεῖρον καταπίπτουσιν. Αἱ κάλλιον μισθοδοτούμεναι ἐργάτιδες λαμβάνουσι 3 φρ. καθ' ἑκάστην, ἅτινα ἀποτελοῦσι κατὰ μῆνα, τῶν Κυριακῶν ἐξαιρουμένων, 78 φρ., ποσὸν μὴ ἀρκοῦν πρὸς συντήρησιν νεάνιδος ἐν Παρισίοις. Σημειωτέον ὅτι διά τινα ἐπαγγέλματα εἶνε δύσκολον νὰ εὕρῃ τις ἐργασίαν. Ἀφ' ὅτου 85 τοῖς 100 τῶν ἐν Παρισίοις πωλουμένων χιτώνων κατασκευάζονται εἰς τὰς μονάς, αἱ ἐργάτιδες τοῦ εἴδους τούτου πληρώνονται ὀλίγιστα, καὶ μετὰ δυσκολίας εὑρίσκουσιν ἐργασίαν. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὰς κατασκευαζούσας τεχνητὰ ἄνθη, διότι ὁ συρμὸς μόνον πτερὰ ἐπὶ τῶν γυναικείων πίλων ἐπιτρέπει. Καὶ ἂν ἡ ἐργάτις εἶνε τοσοῦτον οἰκονόμος καὶ ἔχει τοσοῦτον περιωρισμένας ἀνάγκας ὥστε νὰ συντηρῆται ἐκ τῆς ἐργασίας της, δυσκόλως δύναται νὰ διαφύγῃ τὰς ἐπιβουλὰς τῶν περιστοιχιζόντων αὐτήν. Ὡς στερουμένη χρημάτων δὲν δύναται νὰ ἀγοράσῃ ἔπιπλα, καὶ ἑπομένως ἀναγκάζεται νὰ κατοικῇ εἰς δυσφημισμένον τι ξενοδοχεῖον, καθὸ δ' ἐκτεθειμένη εἰς μυρίους κινδύνους αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην προστασίας ἐρωμένου. Καὶ νῦν ἡ τρομερὰ κατάστασις τῶν ἄνευ στέγης. Τὰ θέατρα, ἅτινα διαρκοῦσι μέχρι τοῦ μεσονυκτίου, παρέχουσιν εἰς αὐτούς, οἵτινες ὡς claqueurs ἔχουσιν ἐλευθέραν εἴσοδον, μέχρι τῆς ὥρας ταύτης θερμὸν ἄσυλον. Ἐὰν διαρκούσης τῆς ἡμέρας ἐκοιμήθησαν ἐπί τινος δημοσίου θρανίου, τότε περιπατοῦσι καθ' ὅλην τὴν νύκτα προσπαθοῦντες νὰ διαφύγωσι τὴν περίπολον. Μόνον ἐν καιρῷ χειμῶνος, ὅταν αἱ νύκτες εἰσὶ πολὺ ψυχραί, μεταχειρίζονται ὡς μέσον τὴν κλοπήν, ὅπως μέχρι τῆς ἀνοίξεως εὕρωσιν ἔν τινι φυλακῇ ἄσυλον. Περὶ τὰς 3 ὥρας τῆς πρωΐας ἅπας οὗτος ὁ στρατὸς τῆς ἐνδείας μεταβαίνει εἰς τὴν ἀγοράν, εἶτα δὲ θερμαίνουσιν οἱ δυστυχεῖς οὗτοι τὰ ὑγρὰ αὐτῶν φορέματα εἰς τὰς θερμάστρας τῶν ἐκκλησιῶν ἢ τῶν μουσείων. Ἐὰν ἡ περιουσία των ὑπερβαίνει τὰ 2 σολδία, ἀγοράζουσι δι' αὐτῶν τὸ δικαίωμα νὰ ἐμπήξωσι κοχλιάριόν τι εἰς τὸν λέβητα, ὅπου βράζουσι τὰ περισσεύματα τῶν διαφόρων ξενοδοχείων. Εὐτυχὴς ὁ ἁλιεύς, ὅστις ψαρεύσῃ παχύ τι τεμάχιον! Οἱ ἐντιμότεροι ἀλῆται, οἵτινες κάποτε ἐργάζονται, διανυκτερεύουσιν εἰς τὸ Garni, ὅπου εἰς μικρὰ μετὰ μιᾶς εἰσόδου καὶ ἄνευ παραθύρων δωμάτια κεῖνται ἡ μία πλησίον τῆς ἄλλης 60 κλίναι, στρώματα δὲ καὶ ἐφαπλώματα εἰσὶ δεδεμένα. Διὰ μίαν τοιαύτην κλίνην πληρώνει τις 50 λ. διὰ τὴν πρώτην καὶ 25 διὰ τὰς ἀκολούθους νύκτας. Σινδόνια δίδονται μόνον ἐπὶ πληρωμῇ 50 λ. κατὰ μῆνα περιπλέον. Ἐν τῇ συνοικίᾳ τῆς Barrière d'Italie καὶ Butte aux Cailles εὑρίσκει τις κλίνας ἀντὶ 40 λ. Οἱ «ἔμποροι τοῦ ὕπνου», Marchands de sommeil, ἔχουσι καὶ μαγειρεῖον ὅπου ἀντὶ 2 σολδίων δύναταί τις νὰ λάβῃ ὀλίγα ὄσπρια, ἀντὶ 1 σολδίου ζωμὸν κρέατος καὶ ἀντὶ 4 ἡμίσειαν λίτραν ἐσχάτης ποιότητος ζύθου. Ἐὰν ὅμως λείπουσι τὰ χρήματα καὶ διὰ ταύτην τὴν ἀναξίαν ἀνθρώπου τροφήν, τότε μεταβαίνει τις εἰς μίαν bibine, ὅπου ἐπὶ προπληρωμῇ ἑνὸς σολδίου λαμβάνει ἓν ἀλυσόδετον ποτήριον πεπληρωμένον οἰνοπνεύματος. Ἐπειδὴ πληρώνει τις μὲ τὴν ὥραν,

δύναται νὰ παρατείνῃ τὴν πόσιν ὅσον θέλει· ἀλλὰ τὸ ποτὸν ἐπιφέρει τοιαύτην νάρκην, ὥστε ὁ πίνων καταλαμβάνεται σχεδὸν ἀμέσως ὑπὸ τοῦ ὕπνου. Ὁ παρερχόμενος καιρὸς ὑπολογίζεται ὡς καταναλωθεὶς εἰς πόσιν. Τοιαύτη ἡ γενικὴ κατάστασις. Βεβαίως ὑπάρχουσι δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ ἱδρύματα, ἅτινα ἀμιλλῶνται πρὸς βοήθειαν τῶν ἀπόρων. Μόνη ἡ Assistance publique, ἡ ἐνεργοῦσα ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς κυβερνήσεως, δαπανᾷ κατ' ἔτος ὑπὲρ τὰ 700,000 φρ., μὴ λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν ἐξόδων τῆς συντηρήσεως δημοσίων καταστημάτων καὶ νοσοκομείων. Ἀλλ' ἡ πληγὴ μένει καὶ θὰ μένῃ, μέχρις ὅτου ὑπάρχουσιν οἱ ὑπέρογκοι φόροι, οἱ συνεχεῖς πόλεμοι, οἱ ἀποσπῶντες μέγα μέρος ἐργατῶν τῆς ἐργασίας, καὶ ἡ κακὴ διανομὴ τοῦ πλούτου.

Ἐγκαίρως εἴχομεν προαναγγείλει τὴν ἔκδοσιν τῶν «Μύθων» τοῦ ἐκ τῶν συνεργατῶν ἡμῶν κ. Π. Ι. Φέρμπου. Τὸ βιβλίον ἐξεδόθη πρὸ ἡμερῶν κομψότατον ἐκ τοῦ τυπογραφείου Α. Κορομηλᾶ, ἐφάμιλλος δὲ πρὸς τὴν τυπογραφικὴν φιλοκαλίαν εἶνε καὶ ἡ χάρις καὶ ἡ τέχνη τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων ποιητικῶν προϊόντων, ὧν παρέχομεν εὐχαρίστως τὸ ἑπόμενον εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας.

ΚΩΝΩΨ ΚΑΙ ΑΡΑΧΝΗ

Μιὰ φορὰ κ' ἕνα καιρὸν
εἰς περίπατον ἐξῆλθεν μετὰ βλέμματος ἀπλήστου
νέος κώνωψ ἀπ' ἐκείνους . . . μὲ καμάρι φοβερόν,
μουρμουρίζων καὶ ἓν ᾆσμα . . . ποίημα τῆς κεφαλῆς του.

Τὸν διέκρινε μακρόθεν ἡ ἀράχν' ἡ πονηρὴ
εἰς τὸ ἐργαστήριόν της χωρὶς ἔργον καθημένη,
καὶ εὐθὺς ὁρμᾷ 'ς τὴν θύραν καὶ σκιρτῶσα θεωρεῖ
τὸν κομψόν μας κωνωπίσκον, ὅστις ὁλονὲν προβαίνει.

Ἐπλησίαζεν ὁ κώνωψ καὶ ἐσκέπτετο αὐτή,
πῶς νὰ δυνηθῇ εὐκόλως 'ς τὰ νερά της νὰ τὸν φέρῃ . . .
«Εἰς τὰ δίκτυά μου ἂν πέσῃ . . . αἴ! θὰ εὕρῃ κάτι τι,
ἔλεγεν, ἡ κολακεία ὅλα θά τα καταφέρῃ».

Νὰ κ' ἐκεῖνος διαβαίνει κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν,
κάμνων ὅτι δὲν την βλέπει, κ' ἐννοεῖτε τὴν αἰτίαν·
ἀλλ' αὐτὴ εὑρισκομένη εἰς τῆς πείνας τὸ ἀμὴν
«κουνουπίδι μου», τὸν κράζει μὲ φωνὴν πολὺ γλυκεῖαν . . .

Καθὼς ἤκουσεν ὁ κώνωψ τὼνομά του τὸ γλυκύ,
ἔστρεψε πρὸς τὴν σκιρτῶσαν πονηρὰν τὰ βλέμματά του,
ἐχαιρέτισε μὲ χάριν, καὶ ἐκείνη ἀπ' ἐκεῖ
ἤρχισε νὰ ἐκθειάζῃ καὶ αὐτὸν καὶ τᾷσματά του . . .

Μίαν ὥραν ὁ κομψός μας μὲ τὸ στόμα ἀνοικτὸν
ἔβλεπε τὸν ἑαυτόν του ὡς πρὸς τοὺς ἐπαίνους Κροῖσον·
«Ἄχ! νά σε χαρῶ, τῷ λέγει, ὀργανόν μου ἐκλεκτόν,
νά μου 'πῇς ἕνα τραγοῦδι καὶ ἐγὼ κρατῶ τὸ ἴσον . . .»

Ἔδηξεν εὐθὺς ἐκεῖνος κ' ἤρχισε νὰ τραγῳδῇ·
ἀλλ' ἐκείνη, «Μά, τῷ λέγει, σὲ παρακαλῶ, κομψόν μου,
πλησιέστερα νὰ ἔλθῃς νὰ ἀκούω, ἐπειδὴ
ἐπειδὴ δὲν εἶνε τόσον ὑγιὲς τὸ τύμπανόν μου . . .»

Κ' ἡ φωνή της τῷ ἐφάνη τόσον καταπειστική,
ὥστε ἔκαμ' ἀδιστάκτως πρὸς ἐκείνην διπλοῦν βῆμα . . .
καὶ δὲν ἤξευρεν ὁ τάλας ὅτ' ἡ Μοῖρα ἡ κακὴ
εἶχεν εἰς αὐτὸν ὁρίσῃ τὴν ἀράχνην κρύον μνῆμα . . .

Προχωρεῖ . . . καὶ ἡ ἀράχνη, εἰς τὸ στόμα τὸν φιλεῖ,
τὸν φιλεῖ . . . καί, κατὰ λάθος, τὸν δαγκάνει καὶ ἀκόμα
τὸν δαγκάνει, . . . ἐπὶ τέλους μιὰ τοῦ δίδει καὶ καλὴ
καί τον ῥίπτει πρὸ ποδῶν της ἄτονον καὶ σπαῖρον
πτῶμα! . .]

Τοὺς κλεισμένους ὀφθαλμούς σου νὰ ἀνοίξῃς προσπαθεῖς,
ἀλλὰ μάτην, δὲν ἀνοίγουν! . . τοὺς ἐκάλυψε τὸ σκότος.
Πόσους ἄρά γε ἀνθρώπους, κωνωπίσκους ἀληθεῖς
ἔφαγεν ἡ κολακεία! . . Κώνωψ, σὺ δὲν εἶσ' ὁ πρῶτος! . .

Παναγιώτης Ι. Φέρμπος

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Δερβίσης τις θέλων νὰ μάθῃ πόσοι τῶν νυμφευμένων ἀνδρῶν εἶνε εὐχαριστημένοι ἐκ τῶν συζύγων των, ἀπέτεινε πρὸς διακοσίους τοιούτους, οἵτινες ἠκροῶντο μετὰ σεβασμοῦ τῶν σοφῶν αὐτοῦ διηγήσεων, τὸν ἑξῆς λόγον· «Ὅσοι δὲν εἶνε εὐχαριστημένοι ἐκ τῶν συζύγων των ἂς σηκωθῶσιν.» Ἰδὼν δὲ ἕνα μόνον καθήμενον ἐπλησίασε καὶ ἐμακάρισεν αὐτὸν διὰ τὴν μοναδικήν του εὐτυχίαν. «— Καὶ πῶς νὰ μὴν εἶμαι εὐτυχής, εἶπεν ὁ καθήμενος, ἀφοῦ ἡ σύζυγός μου εἶνε τόσον εὐφυής, ὥστε προμαντεύσασα τὴν σημερινὴν ἐρώτησίν σου, μοῦ ἔσπασεν ἀπὸ χθὲς τὰ κόκκαλα καὶ μὲ ἔφερεν εἰς θέσιν νὰ μὴ εἰμπορῶ νὰ σηκωθῶ 'ς τὰ πόδια μου!»

* * *

Εἷς τῶν αὐλικῶν Φραγκίσκου τοῦ Α΄ ἠπείλησε ποτὲ διὰ τῆς ῥάβδου του τὸν γελωτοποιὸν τοῦ βασιλέως ἐκείνου Τριβουλέττον, ὁμιλήσαντα περὶ αὐτοῦ ἀσεβῶς. Ὁ γελωτοποιὸς παρεπονέθη περὶ τούτου εἰς τὸν βασιλέα, ὅστις εἶπεν αὐτῷ — «Μὴ φοβεῖσαι, ἔσο δὲ βέβαιος ὅτι ἂν εὑρεθῇ τις τόσον αὐθάδης ἵνα σὲ φονεύσῃ, μετὰ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας θὰ διέταττον νὰ τὸν ἀπαγχονίσωσι. — «Μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ Τριβουλέττος, μεγάλως θὰ μὲ ὑποχρεόνετε ἂν διετάττετε νὰ τὸν ἀπαγχονίσωσιν ἓν τέταρτον τῆς ὥρας πρὶν ἢ μὲ φονεύσῃ.»

* * *

Ξένος ἐπώλησεν εἰς αὐτοκράτειραν τῆς Ῥώμης ψευδεῖς ἀδάμαντας ἀντὶ ἀληθῶν· αὕτη ἰδοῦσα τὴν ἀπάτην παρεπονέθη εἰς τὸν αὐτοκράτορα ζητοῦσα αὐστηρὰν τιμωρίαν τοῦ ἐξαπατήσαντος αὐτήν. Ὁ αὐτοκράτωρ, φύσει ἐπιεικής, ἀλλὰ μὴ δυνάμενος νὰ τὴν καταπραΰνῃ, ὅπως τὴν εὐχαριστήσῃ κατεδίκασε τὸν ἀδαμαντέμπορον νὰ ῥιφθῇ εἰς τὸ ἀμφιθέατρον ὅπως γείνῃ βορὰ τῶν ἀγρίων θηρίων. Κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ἡμέραν ἡ αὐτοκράτειρα μετέβη ἐπὶ τόπου, ὅπως ἀπολαύσῃ τὴν εὐχαρίστησιν, ἣν παρέχει ἡ συντελουμένη ἐκδίκησις. Ἀλλ' ἀντὶ λέοντος ἢ ἄλλου τινὸς ἀγρίου θηρίου εἶδεν ἐξελθὸν πρόβατον, ὅπερ πλησιάσαν εἰς τὸν κατάδικον ἔλειχε τὰς χεῖράς του. Ἡ αὐτοκράτειρα παρεπονέθη περὶ τούτου εἰς τὸν αὐτοκράτορα, ὅστις εἶπεν αὐτῇ: «Ἐτιμώρησα τὸν ἔνοχον κατὰ τὸν νόμον τοῦ ἀντιποίνου. Σὲ ἐξηπάτησεν· — ἐξηπατήθη.»

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Αἱ ἀσθένειαι τῆς ψυχῆς δὲν ὁμοιάζουσι ποσῶς τὰς τοῦ σώματος: ὅσον εἶνε σοβαρώτεραι τόσον ὀλιγώτερον τὰς αἰσθάνεται ὁ πάσχων.

Διπλῶς ἁμαρτάνει ὁ μὴ αἰσχυνόμενος δι' ἁμάρτημα εἰς ὃ ὑπέπεσε.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς Γάλλου τινὸς στατιστικοῦ οἱ ἀπὸ δημιουργίας τοῦ κόσμου κατὰ τὴν χρονολογίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς μέχρι σήμερον ἀποθανόντες ἄνθρωποι συμποσοῦνται εἰς 26,628,843,386,000,000.

Ἐν Ἰαπωνίᾳ ὅταν κακοῦργός τις καταδικασθῇ εἰς θάνατον, τοῦ ἐπὶ τούτῳ ὀνείδους μετέχει οὐ μόνον ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ, ἀλλὰ ἐπί τινα χρόνον καὶ αὐτοὶ οἱ γείτονες τῆς ὁδοῦ, ἐν ᾗ κατῴκει ὁ ἔνοχος· τοῦτο δὲ δηλοῦται ἀποφραττομένης τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. Μόνον δέ, ἐὰν ὁ ἐγκληματίας καταστρέψῃ αὐθορμήτως τὸν βίον ἀνοίγων τὴν κοιλίαν του, δύναται ν' ἀπαλλάξῃ τοὺς οἰκείους του τῶν ἐκ τῆς καταδίκης αὐτοῦ συνεπειῶν. Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ αὐτοκτονεῖν καλεῖται Karakiri, τουτέστιν εὐτυχὴς θάνατος.

Αἱ ἐργασίαι τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ βαίνουσι καλῶς, καίτοι τὸ φοινικὸν κλίμα δεκατίζει τοὺς Εὐρωπαίους μηχανικοὺς καὶ ἐργάτας. Οἱ μισθοί, οὓς προσφέρει ἡ Ἑταιρία, εἶνε γενναιότατοι. Ὁ διευθυντὴς τῶν ἔργων Δίγκλερ λαμβάνει 150,000 φράγκα κατ' ἔτος, κατοικεῖ εἰς τὸ ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας κτισθὲν μέγαρον, ἔχει δὲ εἰς τὴν διάθεσίν του ἁμάξας, ἵππους καὶ ὑπηρέτας. Ἑκάτερος τῶν ὑποδιευθυντῶν λαμβάνει 60,000 φράγκα κατ' ἔτος, ἔχει δὲ δωρεὰν κατοικίαν, ὑπηρεσίαν κτλ. Ἐκ τῶν ὑπαλλήλων οἱ ἀνώτεροι λαμβάνουσιν 2,500 κατὰ μῆνα, οἱ δὲ κατώτεροι 400. Ἀνὰ διετίαν δίδεται εἰς ἕκαστον ὑπάλληλον πεντάμηνος ἄδεια ἀπουσίας ἄνευ μειώσεως τῶν ἀποδοχῶν.

Ὁ Κρουπ, ὁ διάσημος διευθυντὴς τῶν σιδηρουργείων τοῦ Ἔσσεν, ἐπενόησε νέον βλῆμα, ὅπερ, ἐὰν πληρωθῶσιν αἱ ἐλπίδες τοῦ ἐφευρετοῦ, θ' ἀποβῇ ὀλέθριον εἰς θωρηκτὰ σκάφη καὶ εἰς φρούρια. Τὸ νέον βλῆμα ἔχει, ὡς τὰ νῦν ἐν χρήσει, σχῆμα κώνου ζαχάρεως· ἀλλ' ἡ ὀξεῖα ἄκρα σύγκειται ἐκ λευκοσιδήρου καὶ συντρίβεται ἅμα ὡς προσκρούσῃ κατ' ἄλλου σώματος, τότε δὲ τίθεται εἰς ἐνέργειαν ἡ ἀληθὴς κεφαλὴ τοῦ βλήματος, ἐπίπεδος οὖσα. Ὁ ἐφευρετὴς φρονεῖ ὅτι ἡ ἐπίπεδος κεφαλὴ δὲν θὰ ὀλισθαίνῃ ἐπὶ τοῦ θώρακος ἢ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ θὰ φέρῃ ὄλεθρον εἰς τὰ τορπιλοβόλα σκάφη καὶ κατὰ τὰ ὕφαλα, ἔνθα εἶνε ἀθωράκιστα.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1881, ὑπῆρχον καθ' ὅλον τὸν κόσμον 49,037 ἱστιοφόρα σκάφη ἔχοντα χωρητικότητα ὑπερβαίνουσαν τοὺς πεντήκοντα τόννους, καὶ 6,857 ἀτμόπλοια. Ἡ ὁλικὴ χωρητικότης τῶν μὲν ἱστιοφόρων ἀνήρχετο εἰς 13,911,915 τόννους, τῶν δὲ ἀτμοπλοίων εἰς 7,475,851.

Ἡ Ἰαπωνία, χώρα λίαν προοδευτικὴ ἐν πᾶσι, ἔχει ἤδη πρὸ ἱκανοῦ χρόνου εἰσαγάγει καὶ τοὺς σιδηροδρόμους, καὶ ἐξακολουθεῖ νῦν ἐπεκτείνουσα τὸ ἐκπολιτιστικώτατον τοῦτο μέσον. Ἤδη ἐπιδιώκεται συντόνως ἡ κατασκευὴ γραμμῆς συνδεούσης τὰς μεγάλας πόλεις Τόκιο, Ὑεδὼ καὶ Κουμαγκάϊ. Ἕως τώρα ἔχει κατασκευασθῆ διάστημα 56 χιλιομέτρων, εἶνε δὲ τοῦτο τὸ πρῶτον τμῆμα σιδηροδρόμου, ὅστις θέλει διήκει καθ' ὅλην τὴν νῆσον, διατρέχων χώραν πλουσιωτάτην καὶ γονιμωτάτην. Ἐπὶ τοῦ παρόντος λειτουργοῦσιν ἐν Ἰαπωνίᾳ 4 σιδηροδρομικαὶ γραμμαί, ἔχουσαι μῆκος 227 χιλιομέτρων, μία δ' ἔτι γραμμὴ κατασκευάζεται μήκους 130 χιλιομέτρων. Μέρος τῶν σιδηροδρόμων τούτων ἀνήκει εἰς τὴν ἰαπωνικὴν Κυβέρνησιν καὶ μέρος εἰς ἰδιωτικὰς Ἑταιρίας.

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς συνεποσοῦτο εἰς 50,000,000 ψυχῶν, αὐξήσας ἐν διαστήματι δεκαετίας κατὰ 11,500,000. Εἰς τὸ τέλος τῆς νῦν δεκαετηρίδος ὑπολογίζεται ὅτι θ' ἀνέλθῃ εἰς 65,000,000. ἐν ἀρχῇ δὲ τοῦ προσεχοῦς αἰῶνος, ἤτοι μετὰ 17 ἔτη, θὰ ὑπερβαίνῃ τὰ 84,000,000. Ὅταν οἱ παῖδες τῆς σήμερον θὰ φθάσωσιν εἰς τὸ πεντηκοστὸν τῆς ἡλικίας των ἔτος, αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι θὰ περιέχωσι πληθυσμὸν 180,000,000. Ὑποτίθεται ὅτι ὁ νῦν πληθυσμὸς θὰ εἶνε 56,000,000, χάρις εἰς τὴν αὔξησιν τῶν τριῶν τελευταίων ἐτῶν.

Ἡ σύζυγος τοῦ βαρώνου Ναθαναὴλ Ῥότσιλδ, τελευτήσασα κατ' αὐτὰς ἐν Ἀγγλίᾳ, κατέλιπε διὰ τῆς διαθήκης της 2,500,000 φρ. ὑπὲρ φιλανθρωπικῶν καταστημάτων.

Τὰ πρὸ μικροῦ ἐκδοθέντα Ἀπομνημονεύματα τοῦ Γερμανοῦ ὑπουργοῦ Γιόγμους περιέχουσι περίεργον ἀνέκδοτον περὶ Μεττερνίχου. Κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν, ὁ αὐστριακὸς ἀρχικαγκελάριος ἀπηύθυνε συχνὰ διακοινώσεις τῇ Πύλῃ, ὑπηγόρευε δὲ τὰ σχέδια τῷ γραμματεῖ του βαρώνῳ Χούζαρ, ὅστις ἦν εἰδήμων τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν καὶ ἐγίνωσκεν ἐκ στήθους τὸ κοράνιον. Μίαν ἡμέραν ὁ Χούζαρ παρετήρησεν ὅτι περίοδός τις μιᾶς διακοινώσεως ἦν σχεδὸν κατὰ λέξιν ὁμοία πρὸς ῥητόν τι τοῦ κορανίου. Ὁ Μεττερνῖχος, ἀκούσας τὴν σύμπτωσιν, ἐνετείλατο αὐτῷ νὰ παραθέσῃ ἐν τῇ διακοινώσει τὸ ἀραβικὸν κείμενον, ὁ νεωτερισμὸς δ' οὗτος ἐνεποίησε σφοδρὰν αἴσθησιν εἰς τὴν Πύλην, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὸν Σουλτάνον Μαχμούτ. Μαθὼν τοῦτο παρὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεως, ὁ ἀρχικαγκελάριος ἀπεφάσισε νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐφαρμόζων τὴν αὐτὴν μέθοδον ἐν πάσαις ταῖς πρὸς τὴν Πύλην διακοινώσεσι· οὕτω δ' ἡ ἐπιρροή του ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ Σουλτάνου ηὔξησεν ἔτι μᾶλλον. Μετά τινα χρόνον ὁ Μαχμοὺτ καλέσας εἰς τὰ ἀνάκτορα τὸν Αὐστριακὸν πρέσβυν ἠρώτησεν αὐτὸν ἐμπιστευτικῶς ἐὰν ἐγίνωσκε

καλῶς τὸ παρελθὸν τοῦ Μεττερνίχου, ἐξέφρασε δὲ τὴν ὑπόνοιαν ὅτι ὁ πρίγκηψ ἦτο μωαμεθανὸς ἐξομώτης. Ὁ πρέσβυς ἐβεβαίωσεν ἐνόρκως ὅτι ὁ ἀρχικαγκελάριος κατήγετο ἐκ χριστιανῶν, τότε δ' ὁ Σουλτάνος, σείσας τὴν κεφαλὴν, εἶπεν· «Ἀφοῦ τὸ λέγετε, τὸ πιστεύω· εἶμαι ὅμως βέβαιος ὅτι ὁ πρίγκηψ θὰ γείνῃ θᾶττον ἢ βράδιον μωαμεθανὸς, διότι ἤδη ἁπλοῦται ἐπ' αὐτοῦ τὸ πνεῦμα τοῦ προφήτου». Ἡ πρόρρησις αὕτη κατηύφρανε τὸν ἀρχικαγκελάριον, ὅστις, καὶ ὑπερογδοηκοντούτης γέρων, ἠρέσκετο ἐπαναλαμβάνων τὸ ἀνέκδοτον.

Νέος ἠλεκτρικὸς σιδηρόδρομος. Πρό τινος ἐν Maidstone τῆς Ἀγγλίας ἐγένοντο πειράματα νέου συστήματος ἠλεκτρικοῦ σιδηροδρόμου ἐφευρεθέντος ὑπὸ τοῦ F. H. Dauchell μηχανικοῦ ἐν Λονδίνῳ, καὶ προωρισμένου ἰδίως εἰς ταχεῖαν μεταφορὰν ἐπιστολῶν καὶ ταχυδρομικῶν θεμάτων. Ἡ μικρὰ αὕτη ταχυδρομικὴ ἅμαξα τρέχει ἐπὶ μιᾶς μόνον τροχιᾶς, κρατεῖται δὲ εἰς ἰσορροπίαν δι' ἄλλης τροχιᾶς τεθειμένης ὑπεράνω αὐτῆς καὶ χρησιμευούσης ὡς ἀγωγοῦ τοῦ ἠλεκτικοῦ ῥεύματος. Εἶνε δὲ λίαν ταχυπόρος καὶ διανύει 240 χιλιόμετρα καθ' ὥραν.

Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ τὰ μετριώτατα τῶν μυθιστορημάτων εὑρίσκουσιν ἐκδότας, αἰτία δὲ τούτου εἶνε τὸ ἐν αὐτῇ σύστημα τῶν ἀναγνωστηρίων. Ταῦτα ὡρισμένην ἔχοντα πελατείαν ἐξασφαλίζουσι τὴν κατανάλωσιν ἱκανῶν ἀντιτύπων παντὸς ἐκδιδομένου βιβλίου, ἐφ' ᾧ ὁ ἐκδότης εἶνε βέβαιος ὅτι πάντως δὲν θὰ ζημιωθῇ. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι, ὅταν τὸ ἐκδιδόμενον σύγγραμμα εἶνε ἄξιον λόγου, ἀγοράζουσι πολλὰ ἀντίτυπα ὅπως ἱκανοποιήσωσι τὰς ἀπαιτήσεις τῶν συνδρομητῶν των. Πρό τινος τὸ σπουδαιότατον τῶν ἀναγνωστηρίων τοῦ Λονδίνου ἐκτυπουμένης ἔτι τῆς Αὐτοβιογραφίας τοῦ Ἀντωνίου Τρόλλοπ προηγόρασε χίλια πεντακόσια σώματα τοῦ βιβλίου. Ἑκάστου ἀντιτύπου ἡ ἀξία εἶνε 26 φρ. 25 ἑκατ.

Ὁ ἔγκριτος Αἰγυπτολόγος Μασπερὼ ἀνέγνω πρό τινος ἔν τινι συλλόγῳ τῶν Παρισίων περιεργοτάτην πραγματείαν περὶ τοῦ βίου τοῦ λαοῦ ἐν Θήβαις ἐπὶ τῆς Κ' δυναστείας. Ἐκτὸς δ' ἄλλων εἶπε καὶ τὰ ἑπόμενα περὶ τοῦ κανονισμοῦ τοῦ ἡμερομισθίου τῶν ἐργατῶν:

«Τὸ ἀντίμισθον τῆς ἐργασίας κατεβάλλετο εἰς αὐτοὺς οὐχὶ εἰς χρήματα ἀλλ' εἰς εἶδος. Αἱ τροφαὶ διενέμοντο κατὰ μῆνα. Εἴτε δὲ διότι ἡ χορηγουμένη ποσότης ἦτο ἀνεπαρκής, εἴτε διότι ὁ ἐργάτης κατηνάλισκε ταχέως αὐτάς, περὶ τὴν εἰκοστὴν ἡμέραν ἐζητοῦντο καὶ πάλιν τροφαί. Ἀλλὰ ἡ τοῦ καιροῦ ἐκείνου γραφειοκρατεία κατ' οὐδὲν ὑπελείπετο τῆς τῶν χρόνων μας. Ἡ ἀναφορὰ μετέβαινεν ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα. Ἑκάστοτε δὲ προσετίθετο ἓν φύλλον εἰς τὸ ἤδη ὑπάρχον, καὶ ὅταν τὰ φύλλα ἐγίνοντο δεκαέξ, ὁ δέκατος ἕβδομος γραφεὺς ἠρνεῖτο νὰ μελετήσῃ τοσούτῳ ὀγκῶδες δικόγραφον. Τότε οἱ ἀποπεμπόμενοι ἐργάται ἀνήρχοντο καὶ ἐκάθηντο κυκλοτερῶς ἐπὶ τῶν βαθμίδων τοῦ παρακειμένου ναοῦ, ἀναμένοντες τὸν ἱερέα ὅπως ἀπ' αὐτοῦ ζητήσωσιν ἄρτον. Ὁ ἱερεὺς εἰσήκουε τὴν παράκλησίν των, ἣ ἀντιπαρήρχετο· ἀδιάφορον· οὕτως ἢ ἄλλως ἔφθανον εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνός. Τοῦτο δ' ἐξηκολούθει ἕκαστον μῆνα. Ἐνίοτε ἐγένοντο ἀπόπειραί τινες ἀπεργειῶν, ἀλλ' ἔκτακτός τις διανομὴ τῶν τροφῶν μετὰ δελεαστικῶν ὑποσχέσεων ἐπανέφερον τὰ πράγματα εἰς τὴν τροχιάν των.

Ἡ Γαλλία ἐνέγραψεν εἰς τὸν προϋπολογισμὸν αὐτῆς τοῦ 1884 τὸ ποσὸν 7,996,855 φράγκων ἀποκλειστικῶς ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς καὶ ἀνατροφῆς τῶν ἐγχωρίων αὐτῆς ἵππων. Μόνον εἰς βραβεῖα καὶ ἀμοιβὰς κατὰ τὰς ἱππικὰς ἐκθέσεις καὶ ἱπποδρομίας ὁρίζεται ποσὸν 2,249,000 φράγκων.

Ἡ σύριγξ τοῦ Ἄρλβεργ. — Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο θέλει παραδοθῇ εἰς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ νέα πάλιν σιδηροδρομικὴ γραμμὴ διερχομένη δι' ὑπογείου σύριγγος ἄρτι συντελεσθείσης. Τὸ διατρυπηθὲν ὄρος Ἄρλβεργ κεῖται μεταξὺ τοῦ Τυρόλου, τῆς Βαυαρίας καὶ τῆς Ἑλβετίας. Τὸ μῆκος τῆς σύριγγος εἶνε 11 χιλιομέτρων· ἡ ἀνοιγομένη δ' αὕτη νέα ὁδὸς συντομεύει τὴν ἀπόστασιν μεταξὺ Τεργέστης, Βενετίας, Πέστης καὶ τῆς Ἰλλυρικῆς χερσονήσου ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς Ἑλβετίας, μεσημβρινῆς Γερμανίας καὶ Γαλλίας ἀφ' ἑτέρου κατὰ 200 ὅλα χιλιόμετρα.

Ἡ διάτρησις τοῦ ὄρους ἤρξατο κατ' Ἰούνιον τοῦ 1880· μεθ' ὅλας δὲ τὰς ἀπαντηθείσας παντοειδεῖς δυσκολίας αἱ ἐργασίαι προέβησαν ἀδιάκοπαι, καὶ ἡ σύριγξ συνετελέσθη ἐντὸς 3 ἐτῶν καὶ 5 μηνῶν ἀντὶ τῶν ἀναγραφέντων 5 ἐτῶν ἐν τῷ μετὰ τοῦ ἐργολάβου τῆς ἐπιχειρήσεως συμβολαίῳ. Ἀλλ' ὅπως κατορθωθῇ τοῦτο ἐγένετο χρῆσις τῶν ἐντελεστάτων μηχανῶν, ἀπὸ μὲν τοῦ δυτικοῦ μέρους τῶν μηχανικῶν τρυπάνων καὶ ἀεριστήρων τοῦ αὐστριακοῦ μηχανικοῦ Brandt, ἀπὸ δὲ τοῦ ἀνατολικοῦ τῶν τοῦ Ferraux, ὧν εἶχεν ἤδη γείνει χρῆσις καὶ κατὰ τὴν διάτρησιν τοῦ Saint-Gothard. Διὰ τῶν μηχανημάτων τούτων ἡ διάτρησις προέβαινε κατὰ 9 μέτρα καθ' ἑκάστην, ἤτοι τὸ ὀρυσσόμενον καθ' ἡμέραν διάστημα ἦτο τριπλάσιον τοῦ ἐν Mont-Cenis καὶ διπλάσιον τοῦ ἐν Saint-Gothard. Ἐδαπανήθησαν δὲ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν 40 ἑκατομμύρια φράγκων, ἤτοι δι' ἕκαστον χιλιόμετρον μικρόν τι ὀλιγώτερα τῶν 4 ἑκατομμυρ.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν πλεῖσται δυσκολίαι ἐδέησε νὰ ὑπερνικηθῶσιν. Οὕτω λ. χ. δυσκολώτατον πρᾶγμα ἦτο ἐν ἀρχῇ ἡ κατοίκισις καὶ διατροφὴ στρατοῦ ὅλου 5000 ἐργατῶν ἐν τόπῳ ἔνθα οὐδὲν χωρίον ὑπῆρχε. Συνέβη λοιπὸν καὶ ἐνταῦθα ἀνάλογόν τι πρὸς τὸ συμβαῖνον συνηθέστατα ἐν Ἀμερικῇ, ἐν τοῖς μεταλλωρυχείοις καὶ τοῖς μέρεσιν ἔνθα ὑπάρχουσι πηγαὶ πετρελαίου· δηλαδὴ ἐδημιουργήθησαν ἐκ τοῦ προχείρου πόλεις, ἐν αἷς οἱ ἐργάται εὕρισκον πᾶν τὸ ἀναγκαιοῦν αὐτοῖς.

Ὁ διὰ τῆς σύριγγος διερχόμενος σιδηρόδρομος ἔχει μῆκος 147 χιλιομέτρων μεταξὺ Ἰνσβρύκης ἐν τῷ Τυρόλῳ καὶ Βλούδενς ἐν τῷ Ἄρλβεργ. Καὶ διὰ μὲν τῆς Ἰνσβρύκης συνενοῦται πρὸς πάντας τοὺς αὐστριακοὺς καὶ ἰταλικοὺς σιδηροδρόμους, διὰ Βλοῦδενς δὲ πρὸς τὰς ἑλβετικὰς καὶ γερμανικὰς γραμμάς.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1884, — Β' 786.